

PEDAGÓGUSOK LAPJA

57. ÉVFOLYAM 2. SZÁM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2001. FEBRUÁR 13.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

VAN-E MAI VÁLASZUNK?

„S ha most a tyűkszemünkre lépnek,
hogy lábunk cipőnkbe dagad,
rajtad is múlt. Lásd, harc az élet,
ne tékozzol bizalmadat.”

József Attila Vigaszának idézett sorai ma sem szorulnak magyarázatra. Nemcsak a múlt század harmincas éveiben, hanem napjainkban is érvényes gondolatok, amelyek a mai kor emberének is leckét adnak. Az egymást követő korok munkavállalói rétegeinek, keserves érdekérvényesítő küzdelmeinek örök tanulsága, legfontosabb történelmi értéke az összefogás, a közösség igénye, a kölcsönös kötelesség- és segítségvállalás, az egymásért való kiállás, egyszerűen a *szolidaritás*.

Az érdekvédelem, a szakszervezet gyökerei – mint ahogy *Váradi László* ókortörténeti kutatásai alapján tudjuk – nem csupán néhány évszázadra, hanem évezredekre nyúlnak vissza. A rómaiak az i. e. 5. században a nevezetes Tizenkét táblás törvények megalkotásához ugyanis már olyan „európai (athéni) normát” vettek át, amely elismeri a különböző önszerveződő társulások, egyesülések, érdekszervezetek önálló jogképességét, azaz legalizálták a szervezett érdekvédelmet, az állampolgárok kölcsönös jogsegélyét. Ezek a szakmai szerveződések egyfajta biztonságot és otthonosságot teremtettek. A biztonságot a mai kollektív szerződésekhez hasonló megállapodások, a segélyalapok, az otthonosságot pedig a közös összefogatok, demonstratív megnyilvánulások, ünneplések nyújtották. Az ókori állam elismerte, tolerálta ezeket a szervezeteket.

A magyar pedagógustársadalom szervezkedése, érdekeinek tudatos megfogalmazása is patinás múltra, a XVIII. század végére tekinthet vissza. A Ratio Educationis által előírt tanítói gyűlések ugyanis nemcsak szakmai „tanácskozmányok” voltak, hanem az érdekek megjelenítésének is fórumot biztosítottak, s az összefogásra is lehetőséget adtak. Pedagógus elődeink a XIX. század első felében behatárolt foglalkoztak többek között a tanítók, tanárok anyagi, erkölcsi és szakmai önállóságának, biztonságának kérdéseivel. Követelték, hogy a tanítók „státushivatalnokok” legyenek, tehát méltó fizetésükért, nyugdíjukért az állam kezeskedjék. Az első nevelésügyi kongresszusnak tekintett 1848-as országos gyűlés egyik legfontosabb határozata például az volt, hogy a *pedagógusok véleménye nélkül ne születhessenek iskolát érintő elhatározások, döntések*.

A magyar iskolaügy máig ható ötvösi reformját megalapozó népoktatási törvényben, a tankötelezettség, tanszabadság, iskolafenntartás, tanügyigazgatás, a tartalmi modernizáció mellett megjelentek a pedagógusok alkalmazására, munkaviszonyára, fizetésére, képzettségére vonatkozó előírások is. A szükséges élet- és munkakörülményeket biztosító állami „garanciák” azonban sohasem voltak elégségesek, az igényekkel és lehetőségekkel nem vagy csak nagy késéssel tartottak lépést. *A tanítói és tanári fizetés mindig megoldatlan kérdése a közoktatás kezdetétől napjainkig vörös fonálként húzódtak végig neveléstörténetünkön*. Ezek a XX. század első évtizedeinek pedagógus-megmozdulásain is visszatérő követelések voltak.

Az első világháború befejeztével szinte történelmi szükségszerűség volt az oktatási ágazat szakszervezetének létrejötte. 1918. december 30-án már több ezer szakszervezeti tag képviseletében mondja ki Budapesten a 630 küldött a Magyarországi Tanítók Szakszervezetének megalakulását, amely 1919 augusztusától a betiltott szervezetek listájára került. Negyed évszázadot és egy újabb világéget követően alakulhatott újra 1945. február 2-án, a még harcok dúlta fővárosban – a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezeteként. (Alapító elődeink példájával, munkásságuk mának szóló tanulságai-val e számunk 5-6. oldalán foglalkozunk.)

A XX. század utolsó évtizedében végbement társadalmi-gazdasági változásokhoz a hazai szakszervezetek alig voltak képesek alkalmazkodni. A bizalmi válság, a szakszervezeti pluralizmus tobzódása, a vagyonviták, az általánossá váló szakszervezet-ellenesség, s nem utolsósorban a társadalom mélyülő megosztottsága, a szolidaritás gyengülése, a közösségek felbomlása, a felszínes és alkalmi érdekkapcsolatok térnyerése mind-mind azt eredményezték, hogy az ezredfordulón a magyar munkavállalóknak alig egyharmada vállalja a szakszervezeti tagságot, és tesz valamit (legalább szakszervezeti tagdíjának befizetésével) érdekei védelméért. A Pedagógusok Szakszervezetét az sem vigasztalhatja, hogy miközben szintén taglétszámvésztést szenvedett el, a legnagyobb ágazati szakszervezetté vált, más szakszervezetek létszámának sokkal jelentősebb mértékű csökkenése következtében.

Van-e tehát megfelelő válaszunk arra, hogy milyen szakszervezetre van (lesz) szükség az előttünk álló időszakban? Mit kell megőrizni a múltból, átvinni a XXI. századba, s min kell változtatni? Ezek valamennyiünket foglalkoztató kérdések, amelyeket felelősen kell megválaszolni. Szerencsére több jel mutat arra, hogy a mai pedagógustársadalomban is megvan, illetve feltámasztható az igény saját közösségeik összefogására, érdekeik szervezett védelmére. Erre bizton építhetjük terveinket!

(kora)

A TARTALOMBÓL:

- **MIÉRT KÉSIK
A BÉRKORREKCIÓ?**
- **SZAKSZERVEZETI
ÉLETÜNK ESEMÉNYEI**
- **AZ ALAPÍTÓK
ÜZENETE**
- **NÉLKÜLÜK
NEM MŰKÖDIK
ISKOLA, ÓVODA**
- **A PÁPAI
PEDAGÓGUS
MŰVELŐDÉSI HÁZ
KITÜNTETÉSE**
- **AZ MKB
NYUGDÍJPÉNZTÁR
HÍREI, EREDMÉNYEI**
- **VÁLTOZÁSOK
A TÁRSADALOM-
BIZTOSÍTÁSBAN II.**
- **A JOG ASZTALÁRÓL**
- **KÖZOKTATÁS
A NEMZET-
GAZDASÁGBAN**

Közüktatási bérek, késlekedő kormányzati és önkormányzati döntések

Mint korábban annyiszor, most is azt tapasztalhatjuk, hogy a közoktatás és annak alkalmazottai másoknak (kormányoknak, önkormányzatoknak) nem olyan fontosak, mint amilyenek mi, az érintettek hinni szeretnénk. A december 18-i akción hatására ugyan gyorsan (december 19-én) megszületett a kormány döntése a közszféra egészének bérkorrekciójára: 13%-os 2000. évi keresetnövekedést eredményező kiegészítésre. Azaz az oktatási miniszter és a pedagógus-szakszervezetek tárgyalása nyomán született megállapodást kiterjesztették a teljes közszférára, valamint az év végén már meglehetősen pontosan ismert inflációs és GDP-növekedési adatok birtokában elkülönítették az ehhez szükséges összeget. (Erről és a korrekció végrehajtásának előkészületeiről lapunk előző számában és az interneten is – www.pedagogusok.hu – részletes tájékoztatást adtunk.)

A keresetkiegészítés pontos mértékét (a 13%-tól való elmaradást) a 2000. év egészére vonatkozó keresetnövekedés alapján lehet megállapítani. Ehhez pedig fel kellett tárnai a 2000. évi teljes keresetkifizetések adatait. Az összegzések a közoktatási ágazatban a területi államháztartási hivatalok közreműködésével, az Oktatási Minisztérium irányításával időben, kellő részletességgel és pontossággal elkészültek. (Lásd 1. sz. táblázat.) Így az előzetes várakozásoknak megfelelően az OM és a pedagógus-szakszervezetek január 24-én már a végrehajtás részleteiről egyeztettek, és megállapodtak arról, hogy a kormány következő, január 30-i ülésén az oktatási miniszter milyen javaslatot terjeszt elő. Tehát az ágazat érdekegyeztetésének szereplői, az OM és a szakszervezetek, mindent megtettek azért, hogy a bérkorrekcióra vonatkozó döntés még január végén megszülessen, a kifizetések pedig február folyamán megtörténhessenek. Ám a kormány máig nem döntött, amit Óry Csaba, a Miniszterelnöki Hivatal érdekegyeztetésekért felelős politikai államtitkára a következőkkel indokolt: A bérkiegészítés mértékének megállapításához szükség van az infláció és a GDP pontos ismeretére. A kiegészítés mértéke ugyanis az infláció és a GDP értékének feléből áll össze.

A költségvetés így legkorábban áprilisban fizeti ki a bérkorrekció összegét. Továbbá: hiába rendelkezik a közoktatás megfelelő adatokkal, a többi ágazat adatai még nincsenek meg.

A PSZ vezetői pedig a kormányulást követő napon „Kis pénz, sok beszéd” címmel tartott sajtótájékoztatót minősítették a döntés halogatását. Ezen *Borbáth Gábor* főtitkár azt hangsúlyozta, hogy az OM jóvoltából már a kormányulást megelőző héten a közoktatás területéről minden szükséges adat rendelkezésre állt, s a jelenleg még erkölcsi kérdés hamarosan politikai üggyé válhat. A PSZ véleménye szerint a közoktatási ágazatban az eredeti elképzeléseknek megfelelően február közepén már kifizethető lehetett volna a korrekció. (Pedagógusoknál országos átlagban 27.233 Ft/fő, egyéb közalkalmazottaknál 14.362 Ft/fő.) Úgy látszik (kormánykörökben legalábbis így ítélik meg), hogy a közszféra legnagyobb létszámú (mintegy negyedmillió) és 2000-ben legkisebb keresetemelkedést (lásd 2. sz. táblázat lapunk hátsó borítóján) „elszenvedett” rétegének várnia kell sorára. A türelmetlen sürgetésre a kormány legújabb ígérete szerint a bérkorrekcióra vonatkozó felosztási javaslatot február 14-én teszik le a SZEF tárgyalóasztalára. (Ez lesz a Valentin-napi ajándék?!)

Mintha köztáblába vették volna, 2001-ben is probléma a jogilag január 1-től megemelt bérek több hónapos késéssel való kifizetése. Az önkormányzatok jelentős része csak saját költségvetésének elfogadását követően fizeti ki a megemelt béreket. A PSZ tavalyi kezdeményezése (az állampolgári jogok országgyűlési biztosához, majd a BM-hez) nem járt eredménnyel. Idén valamivel jobb a helyzet, hiszen javaslatunkra a BM, PM és az OM közös nyilatkozatban, a BM illetékes helyettes államtitkára pedig levélben (lásd alább) szólította fel az önkormányzatokat a megemelt bérek kifizetésére, s ennek kedvező hatását több településről jelezték is. A valódi és végleges megoldás persze az államháztartási és az önkormányzati törvény megfelelő módosítása lehetne.

A. A.

1. sz. táblázat

Létszámok és keresetek a közoktatásban (1999-2000)

Megnevezés		Közoktatás összesen		Pedagógusok		Egyéb közalkalmazott	
Átlagos létszám az önkormányzati (állami) fenntartású nevelési-oktatási intézményekben							
1999	fő	238.633		143.779		94.854	
2000	fő	238.336		146.043		92.293	
Egy főre jutó bruttó kereset* (ebből a garantált illetmény)							
1999	Ft/fő	61.685	(48.021)	75.647	(57.235)	40.521	(34.054)
2000	Ft/fő	68.230	(53.049)	83.229	(63.338)	44.495	(36.769)
Index (1999=100%)		110,6	(110,5)	110,0	(110,7)	109,8	(108,0)
Minimálisan szükséges bérkorrekció a 13%-os keresetnövekedéshez							
Kereset 3%-a egy főre bruttó Ft		22.326		27.233		14.562	
Összes fedezetigény (bértömeg+járadékok) 6.971 milliárd Ft							

* A bruttó kereset minden bérjellegű jövedelmet tartalmaz (pótlékok, túlmunka stb.), a garantált illetmény a Kjt.-bértábla szakmai szorzóval számított összege.

Forrás: OM

A Belügyminisztérium önkormányzati helyettes államtitkárának levele a polgármestereknek

Tisztelt Polgármester Asszony!
Tisztelt Polgármester Úr!

Az Országgyűlés a Magyar Köztársaság 2001-2002. évi költségvetéséről szóló CXXXIII. törvényben módosította a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.) 1. sz. mellékletét, megállapítva az egyes fizetési fokozatokhoz tartozó garantált bértételeket. A 3. sz. mellékletben módosította az egyes szakmai szorzók mértékét, valamint a közalkalmazotti pótlékalap összegét is. A módosítások többsége 2001. január 1-jén hatályba lépett. Ennek végrehajtásáról – az érintett kormányzati szervekkel egyeztetve – az alábbiakról tájékoztatom:

A Kjt. 66. §-a értelmében a Kjt.-ben és mellékleteiben meghatározott illetményértékek az egyes közalkalmazottak számára nyújtanak garanciát arra, hogy az adott időszakra érvényes illetményük az ott meghatározott mértéknél alacsonyabb nem lehet. Az így garantált illetmény kifizetésének határideje a Munka törvénykönyve 155. §-ának (3) bekezdése ad eligazítást, mely szerint a munkabért (illet-

ményt) legkésőbb a tárgyhónapot követő hónap (jelen esetben február) 10. napjáig ki kell fizetni.

A helyi önkormányzatok e fizetési kötelezettségének teljesítéséhez a jogszabályi és egyéb feltételek biztosítottak. Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 12/A. §-a értelmében ugyanis „tárgyévi fizetési kötelezettség a jóváhagyott kiadási előirányzatok mértékéig (...) vállalható, és kifizetések – kivéve a jogszabályon (...) alapuló kötelezettségeket és járandóságokat – is ezen összeghatárig rendelkezhetők el.” E jogszabályi előírások, valamint az, hogy a helyi önkormányzatok 2001. januárjában már a költségvetési törvényben ez évre jóváhagyott normatív állami hozzájárulásokkal és támogatásokkal rendelkeznek, lehetővé teszik e fizetési kötelezettség törvény szerinti határidőre történő teljesítését.

Kérem Polgármester Asszonyt/Úrat, hogy az előzőekben leírtak alapján szíveskedjenek mindent megtenni annak érdekében, hogy az önkormányzati intézményeiben dolgozók a törvényi határidőben hozzájussanak az őket megillető, garantált illetményhez.

Budapest, 2001. január 19.

Üdvözlettel: Dr. Kara Pál

A SZAKSZERVEZETI ÉLET ESEMÉNYEI

A PSZ Titkárságának tárgyalásai, kezdeményezései. A főtítkár, az érdekvédelmi és a szervezetpolitikai titkár, valamint a PSZ szakértői az aktuális érdekegyeztető tárgyalásokon (a bérkorrekció-ra vonatkozó ágazati tárgyalások, KÖÉT, OMT és szakbizottságai stb.) túl, a baloldali önkormányzatok és az MSZP Pedagógus Tagozata meghívásának eleget téve részt vettek az iskolafenntartás és az oktatásfinanszírozás gondjait elemző fórumon. Ezen *Borbáth Gábor* főtítkár és *dr. Horváth Péter*, a PSZ szakértője és több polgármester is az önkormányzati és az államháztartási törvény, az intézményfinanszírozás módosításának szükségességét fogalmazta meg. A PSZ Titkársága január 22-én találkozott az MSZP-frakció vezető oktatáspolitikusaival, *Jánosi Györggyel* és *Szabados Tamással*. Közösén áttekintették az oktatáspolitikát, a szakmai együttműködés aktuális kérdéseit. Hasonló találkozó előkészítése folyik a FIDESZ-frakció oktatási csoportjával is.

A SZEFGygyvivő Testülete február 6-i ülésén kialakította véleményét a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény módosítására vonatkozó kormányjavaslatról, amelyet az OMT soron következő ülésén vitatnak meg a szakszervezeti, a munkaadói és a kormányzati oldal képviselői. A SZEFG álláspontja szerint szükséges a törvénymódosítás, amelyet már korábban is kezdeményezett. Vita leginkább a regionális feladatkörökkel kapcsolatban alakult ki. A SZEFG időszerűnek tartja, hogy e kérdéskört globálisan, az egyes feladatköröket összehangolva, s megfelelő politikai előkészítés, konszenzus alapján rendezzék. Az ülésen áttekintették a konföderáció ügyvivői a SZEFG-kormány-tárgyalások következő, február 14-i fordulójának kérdésköreit s az erre való

felkészülés feladatait, valamint a SZEFG 2001. évi költségvetését, amelyet a Szövetségi Tanács következő ülése elé terjesztenek.

A Gyerme- és Ifjúságvédelmi Tagozat Ügyvivő Testülete január 22-én ülésezett. Ezt megelőzően levelet juttattak el a tagozati intézményekhez, amelyben kérték írásbeli válaszukat a 2001. évi átszervezéssel kapcsolatos gondokról, a rájuk vonatkozó kormányrendelet végrehajtásának nehézségeiről, illetve egyéb problémákról. Az ÜT az addig beérkezett válaszokat áttekintette, és előkészítette a márciusban összehívandó tagozat küldöttgyűlést.

Az Adminisztratív és Technikai Tagozat Operatív Testülete február 6-án tartotta ülését. Ezen részt vett *Borbáth Gábor* főtítkár, aki ismertette a béremelések és bérkompenzáció ügyében kifejtett érdekvérvényesítési munkát, és meghallgatta az OT tagjainak beszámolóját a területen tapasztalható visszahívásokról. Elhatározták, hogy február 28-ra összehívják a tagozati tagságot, és *dr. Selmeciné dr. Csordás Mária* jogtanácsost felkérlik, hogy a felmerülő problémákról tartson konzultációt.

A Gyógypedagógiai Tagozat Intézőbizottsága február 7-én ült össze. Meghallgatta *Varga László* titkár tájékoztatóját a bérhelyzetről. Saját tapasztalataik megvitatása után a PSZ Titkárságához címzett levélben foglalták össze javaslataikat a gyógypedagógia területén mutatkozó gondokkal kapcsolatban. Megbeszélték a március 21-i küldöttgyűléssel összefüggő teendőket is.

Az ÁMK Tagozat Intézőbizottsága február 8-án találkozott. A bérfejlesztéssel kapcsolatos tapasztalatok megvitatása után kialakították az éves munkatervüket, és előkészítették a márciusra tervezett küldöttgyűlést.

A NYUGDÍJPÉNZTÁR MA IS A LEGJOBB BEFEKTETÉS

Az MKB Nyugdíjpénztár hírei

1. A 30%-os adókedvezmény, melyet az önkéntes nyugdíjpénztár tagjai befizetések után élveznek, valamint a befektetések alapján egyéni számlákon jóváírt hozam együttesen olyan gyarapodást eredményez, amelyhez más módon (jogszerűen és biztonságosan) nem juthatnánk. Ez az előny különösen ott érvényesül, ahol viszonylag kis költségköltséggel és eredményesen gazdálkodik a pénztár. Az MKB Nyugdíjpénztárra mindez különösen jellemző, hiszen évek óta megbízhatóan működik, és több éves összevetésben a legnagyobb hozamot produkáló nyugdíjpénztár. A növekedő felügyeleti díj ellenére a legalacsonyabbak közé tartozik a működési költség. Idén 100 ezer forint alatti tagdíjbefizetés esetén ennek 94,5%-a kerül az egyéni számlára. E fölött pedig sávosan nő (pl. 100-200 ezer közötti rész 95,5%-a, a 200-300 ezer közötti rész 96,5%-a, a 300-500 ezer közötti rész 97,5%-a).

2. Az MKB Nyugdíjpénztár sikeres évet zárt 2000-ben, a taglétszám mintegy 108 ezer fő, a vagyon pedig meghaladta a 23,5 milliárd Ft-ot. Az önkéntes ág várhatóan az ország három legnagyobb pénztára közé emelkedett. Jelenleg még folynak az évről-évről kapcsolatos munkák, de az előzetes számítások szerint az egyéni számlákon jóváírt nettó hozam – a kedvezőtlen állampapír- és részvénytőkepiaci folyamatok ellenére – valószínűleg eléri a 11 %-ot. Ez jelentős eredmény, hiszen szép számmal lesznek olyan pénztárak, amelyek az éves infláció (9,8%) alatti hozamot produkálnak.

3. Az MKB Nyugdíjpénztár 2000. december 15-i közgyűlése megtárgyalta és elfogadta a Patrónus és az Építők Nyugdíjpénztár beolvadásával összefüggő vagyonmérlegeket és dokumentumokat.

Elfogadták a Pénztár jövő évi tervét, mely szerint a Pénztár létszáma 2001 végére 120 ezer főre emelkedik, vagyona dinamikusabbnak bővülve megközelíti a 32 Md Ft-ot. A 2005-ig tartó hosszú távú terv mintegy 64 Md Ft összvagyonú önkéntes pénztárral számol.

4. Január végén a nyugdíjpénztár kiküldte az adóigazolásokat; ezeket csak azok kapták, akiknek adóköteles jövedelmük, adóbevallási kötelezettségük van pénztártagságukkal kapcsolatban.

Önkéntes pénztári ágon adóigazolást azon tagjaink kaptak, akik adójóváírásra egyénileg befizettek, vagy munkáltatójuk bérükből levont tagdíjat fizetett be, illetve adományt kaptak. Akik után csak – nem jövedelemnek minősülő – átvállalt tagdíjat fizetett a munkáltató, adóigazolást nem kapnak.

Magánpénztári ágon adóigazolást azon tagjainknak küldtünk, akik számlájára tagi kiegészítés befizetésére került sor.

Hibás lakcím és adószám esetén tagjaink részére az adóigazolást nem áll módunkban eljuttatni. Ilyen esetben kérjük, hogy adategyeztetés céljából ügyfélszolgálatunkat (268-7001) mielőbb keressék meg.

5. Változtak az MKB-nál igényelhető Áthidaló hitel feltételei. 2001. január 2-től a hitelbírálat díja 5000 Ft, a hitel legkisebb összege 50 000 Ft. Ez azt jelenti, hogy hitelt azon tagjaink igényelhetnek, akiknek nyugdíjpénztári egyéni számláján legalább 240 000 Ft van.

6. Jogszabályváltozások előírják, hogy a 2000. évi egyéni számlakivonatokat a korábbiakhoz képest bővebb tartalommal készüljenek, az egyenlegközlő levelet pedig június 30-ig kell megküldeni.

Pénztárunk emiatt az egyéni számlakivonatot a megszokotthoz képest később (május-június folyamán) postázza tagjainknak.

MKB Nyugdíjpénztár

Az oktatási ágazat nyugdíjpénztára az MKB Nyugdíjpénztár Pedagógus Tagozata.

Kolléga! Használd ki a nyugdíjbiztosítás, az MKB Nyugdíjpénztár által nyújtott előnyöket, lehetőségeket! Lépj be, illetve lépj át az MKB Nyugdíjpénztár Pedagógus Tagozatába!

További információ: PSZ Országos Iroda: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. (Horváth Erzsébet); T.: 322-8456.
Internet: www.pedagogusok.hu, valamint www.mkbnp.hu.
MKB Nyugdíjpénztár Ügyfélszolgálat: 1051 Budapest, Szent István tér 15., T.: 268-7001.

SZAKSZERVEZETI MÚLTUNK EMLÉKEZETE

Nemcsak a nemzetnek van szüksége identitására, múltjának megfelelő ismeretére, hanem azoknak a szervezeteknek, intézményeknek is, amelyek a történelmi fejlődés bizonyos szakaszában, magasztos célok érdekében létrejöttek, s működésük már történelmileg mérhető időszakot ölel fel. Önhittség nélkül állíthatjuk, hogy a PSZ is ilyen szervezet.

Szakszervezetünk természetes jogelődjének tekinti az 1918. december 30-án alapított Magyarországi Tanítók Szakszervezetét, valamint az 1945. február 2-án megalakult Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezetét. A II. világháborút követően pedagóguselődeink sorsformáló, emberpróbáló időszakban szervezték újjá szakszervezetünket. Példájuk, munkásságuk manák szóló tanulságokat hordoz, amelyeknek nemcsak a februári évforduló miatt van aktualitásuk; mert a XX. század üzenete is ott van jelenkorunk pedagógusai, szakszervezeti vezetői számára.

Mi mozdította meg a pedagógusokat, milyen elképzelések, célok fogalmazódtak meg ekkor? Összeállításunkban ezekre a kérdésekre keressük a választ a kor tanúi, szakszervezetünk alapító „nagy öregjei” visszaemlékezéseinek segítségével.

Kovács Zsigmond (tanító, szakszervezetünk alapító szervezője Hajdúböszörményben, később az országos központ osztályvezetője):

Február 2-án – amikor Budáról még német ágyútűz árasztotta el Pestet – a Reáltanoda utca 13-15. számú házban mintegy száz pedagógus részvételével megtartották a *Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezetének első, alakuló közgyűlését*, megbeszélték a sürgős tennivalókat, s az „ügyek ideiglenes vitelére” megválasztották a vezetőséget: a szervező- és intézőbizottságot.

Február 23-án a szervező- és intézőbizottság ülést tartott. A Múzeum utcai székházban jelen voltak: dr. Almássy György, Béki Ernő, Dobler Antal, Farkas Lidia, dr. Fodor József, Forgács Tibor, Lukács Sándor, dr. Ortutay Gyula, Pataky Margit, Radnai Béla, Surány Pálné, Székely Endréné, dr. Vigh Károly, Weber Mihály bizottsági tagok és Fehérvári Gyula jegyző.

A pedagógusok első tömegmegmozdulására, az Eötvös-szobornál tartott ünnepi gyűlésre március 15-én került sor. A felhívásra a Múzeum utca és a Szentkirályi utca megtelt pedagógusokkal. A menet nyolcas sorokba fejlődve vonult Eötvös szobrához, ahol dr. Fodor József mondott beszédet.

Július 1-jén a Sportcsarnokban tartották meg a *budapesti és pest-környéki pedagógusok nagygyűlését*, amelyen dr. Kemény Gábor megnyitja után Béki Ernő mondott beszédet, majd megválasztották a *budapesti helyi csoport titkárát*. Másnap, július 2-án került sor az *Első Országos Aktívaértekezletre*. A beszámolóban Lukács Sándor számot adott a szakszervezet fejlődéséről. Elmondotta, hogy a szakszervezetnek Budapesten 6386, vidéken – 102 helyi csoportban – legalább 15 ezer tagja van. Ezután a szükséges fizetésrendezésről, a munkaközvetítésről, a kulturális és szociális gondoskodásról, az ellátás javításáról, végül az oktatáspolitikáról, egy nagyszabású iskolareform távlatairól, a pedagógusok átképzésének tervéről s a negyedik egyetemes tanügyi kongresszus összehívásának szükségességéről beszélt.

Október 1-jén megjelent a szakszervezet lapja, a *Pedagógus Értesítő*. (Ez mai lapunk elődje.) Az I. évfolyam 1-2. számának Beköszöntő című vezércikke ezt írja: „Az ország különböző területein élő pedagógusok közös harcát, örömet, bánatát ezután lapunk fogja eltérhetetlen szálakkal összefűzni”.

A megyei titkárok első értekezletére november 8-án került sor. Egy későbbi feljegyzés szerint a megbeszélésen a következő megyei titkárok vettek részt: Ágoston György, Bagossy Lajos, Eördögh Ernő, Kovácsné Blaskó Anna, Moldoványi János, Örsy Károly, Palkó István, dr. Péterffy István, Pintér István, Somfai László, Szabó Nándor, Szőke Andor, Zsigmond Mária.

Az év végén újabb fontos dokumentum jelent meg: a *Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete Alapszabályai*.

Szakszervezetünk múltán lehet büszke tevékenységének erre az esztendőjére.

Dr. Fényi András (gimnáziumi tanár, szakszervezetünk alapító szervezője Budapesten, jelenleg a Pedagógusok Lapja olvasószerkesztője):

A Kálvin tértől botorkálok a Ferenc körút felé, ledőlt falrészeket, szakadt huzalokat, szétlőtt ágyúkat és még a hó alatt rejtőző holtakat kerülgetve. Kezemben a felszabadult Pest első napilapjának, a Szabadságnak január 25-én megjelent 5. száma, mely arról ad hírt, hogy a magyar tanárok, tanítók és óvónők országos szabad szervezete

megkezdte működését a IX. ker., Ferenc körút 41. szám alatti épületben. Amikor belépek az első emeleten lévő helyiségbe, három kolléganő fogad; bejegyzik nevemet a jelentkezők sorába. A hármójuk egyike Pataky Margit kereskedelmi középiskolai tanár.

Újabb hírként olvastam a Szabadságban, hogy a bontakozó szakszervezet január 30-tól átteszi működését a Reáltanoda utca 13-15. számú házba, majd azt, hogy február 2-án megtartja alakuló közgyűlését. Ezen a napon most már nem kifelé, hanem a Belvárosba indultam jómagam is, minduntalan egy-egy kapualjba húzódva, amikor a még német kézen lévő Budáról süvítve érkeztek a lövedékek.

Néhány nappal később már a Múzeum utca 17. szám alatt működött a szakszervezet. És itt volt a központja mindaddig, amíg hét és fél év múltán kényszerűen távoznia kellett e látványosan szép, minden szempontból megfelelő épületből.

Pataky Margit (felsőkereskedelmi iskolai tanár, szakszervezetünk alapító szervező és intézőbizottságának tagja, később a PSZ alelnöke):

A kapcsolatot Béki Ernővel vettem fel, a II. Rákóczi Ferenc felsőkereskedelmi iskola tanárával. Hamarosan meg is találtam őt, és a munkát akkor már elkezdő Surány Pálné óvónőt (Krúdy Gyula egykori második feleségét); negyediként Székely Endréné gimnáziumi tanár volt az indító stábben. A Ferenc körút 41. sz. ház, amely eredetileg nyílas párhelyiség volt, úgy lett első toborzóhelyünk, hogy ott kezdték meg szervező munkájukat Surányné férjének az irányításával a mérnökök is. Célunk az volt, hogy a felszabadult Pest többi lakosával együtt a pedagógusokat is felhívjuk a pincéből, és a romok közt is az életre, tanításra lelkesítsük. És örömdetesen tapasztaltuk, hogy a Szabadságban megjelent hívó szóra a szabaddá tett Pestről – még a messzi kerületekből is, többnyire gyalogszerrel – mennyien jelentkeztek.

Az indulás napjaival szembesítve a jelent, természetesen mások már a napi feladatok, de az alapelv, melyet szakszervezetünk – olykor nehéz küzdelmek közepette – követ, ma is ugyanaz: a pedagógusok szolgálata és segítése abban, hogy gyarapodjanak szellemikben és anyagiakban. Ez a munka talán nem olyan látványos, mint ama forradalmi napokban, de mai is élő és hatékony erő.

Dr. Forgács Tibor (szakszervezetünk alapító gazdasági vezetője, később a Közgazdaságtudományi Egyetem professzora):

A szakszervezet megalakulása után Lukács Sándorral nekiindultunk valamilyen nagyobb épületet keresgélni, ahová a Reáltanoda utcai talpalatnyi helyről átköltözhettünk. Csakhamar rá is bukkantunk a Múzeum utca 17. szám alatti – sérülten, romosan is imponáló – palotára, amelyet gróf Károlyi Melanie-től bérelt a jobboldali kereskedőket tömörítő és őket ellátó Baross Szövetség. Az elhagyott épület szabad prédája volt a fosztogatóknak. Igyekezünk kikergetni őket, majd Lukács Sándor cirill betűkkel fölírta a megrongálódott zárhatatlan kapura, hogy ez az épület a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezetének a székháza. Én azzal toldottam meg – magyarul – a szöveget, hogy aki ide behatol, az a népbíróás elé kerül. Jószerint azt sem tudtam akkor, hogy mi is az, amivel fenyegetőzöm.

Természetesen azonnal hozzákezdünk, lelkes pedagógusok segítségével, a romok eltakarításához. A legnagyobb gondot a korábban gyönyörű, faragott oszlopokkal és korlátokkal díszített, egyemeletnyi magasságú, üvegtetős hall parkettájába befürödött akna okozta.

Egy ideig kerülgettük, majd – alkalmi tűzsereszként – sikerült baj nélkül kiemelnem.

Rövidre fogva, egy-két hét során odáig jutottunk a helyreállításban, hogy február közepétől már itt dolgozhatott a szakszervezet ideiglenes vezetősége és az egyre bővülő munkatársi gárda. Mint a gazdasági osztály vezetője, afféle „mindenes”-szerepet töltöttem be. A helyreállításhoz pénzért kilincseltem, segítettem a pedagógusok élelemmel és ruházattal való ellátásában, és nekem kellett gondoskodni arról is, hogy a bent dolgozók mindennap meleg ételhez jussanak, a konyhát ugyanis már februárban megteremtettük. Szerencsére nem voltam egyedül, sokan támogattak.

Dr. Ágoston György (szakszervezetünk alapító szervezője Hajdú megyében, később a Szegedi Egyetem professzora):

A pedagógusok várták a biztató, a reménykeltő híreket, szavakat. Tagadhatatlan, voltak viták a különböző pártállású pedagógusok között, de a szakszervezet már akkor – 1945 első felében – *demokratikus egységbe* tudta kövácsolni a megye csaknem kétezer nevelőjét.

Hogy mi volt akkor a szakszervezeti tevékenység? Mozgósítás, hogy elkezdődjék a tanítás a romos iskolákban, amelyek minden felszerelést nélkülöztek. De nemcsak a *valóságos romok* eltakarítására mozgósítottunk, a kiváló tankerületi főigazgató, *Juhász Géza* közreműködésével a *szellemi romok eltakarításához is hozzákezdünk*; szakmai megbeszéléseket, szabadegyetemi – és szombatonként világnézeti előadásokat szerveztünk az új, demokratikus nevelés érdekében. Óriási munka volt ez, hiszen még hiányoztak az új tantervek, új tankönyvek. Őszinte, nagy érdeklődés nyilvánult meg ezen előadások, megbeszélések iránt. A szakszervezet *fogadóbizottság*ot működtetett, hogy a háborúból visszatérő, a menekült pedagógusokat segítse. Meghatározó szerepünk volt igazolásukban, munkahelyhez, lakáshoz juttattuk, anyagi támogatásban részesítettük őket. Debrecenben *konyhát* tartottunk fent, élelmiszer-vásárló körútra mentünk. Később – már a forint megszületése után – virágzó *hitel- és segélyegyesületünk* működött.

Benke László (tanító, szakszervezetünk Szabolcs megyei alapító szervezője):

A nevelők megfeszített erővel együtt éltek az iskola gondjával, annak rendbetételével, a tankönyvekről való gondoskodással, és odaadón bajlódtak azzal a nagy szegénységgel, amely egész Szabolcsban körülölelte őket. Nagy részüknek nem maradt semmije, csak ami rajta volt. *Mint másutt, itt is, mi is cipőtálpát, olajat, lisztet, krumplit osztottunk. És egész szívünkkel, lelkünkkel igyekeztünk az új világ szellemében tanítani a sok pulyát, azaz: gyereket.* Egy-egy tanteremben néha több mint százat. A tanító szeme ott volt a család-

don, a testületen, a községen. Hogy mi hajtotta ezt a töretlen lendületet? Bizonyosan az a tudat, hogy *jót akarunk, igazat akarunk.*

Musits Jenő (tanító, szakszervezetünk Vas megyei alapító szervezője):

Egy 1945. szeptember 28-i jelentés szerint *Celldőmölkön 39, Kőszegen 76, Szentgotthárdon 76, Körmenden 121* szervezett pedagógus tevékenykedett. A szakszervezetek Vas megyei tanácsa az év október elsején 487 szervezett pedagógust jelent az országos szakszervezeti tanácsnak. Szakszervezetünk tagjai a tagtoborzás mellett a *szakmaközi bizottságokban* is dolgoztak, a többi között *Szentgotthárdon, Csörömeken, Óriszentpéteren, Sárvárton*, tisztségviselőink jelentős része ott volt a *nemzeti bizottságokban is, Németh Jenő* járási titkárunk pedig, miután tevékenyen részt vett falujában a földosztásban, létrehozta a *paraszt-földmunkás szakszervezetet* is. S közben már javában dúlt hazánkban a világon is páratlan méretű infláció, amely a legsúlyosabban a kizárólag a fizetésükből élőket, így a pedagógusokat sújtotta, mert nem rendelkeztek tartalékokkal. Jellemző, hogy 1945. október elsején az alispán a *fizetések kétszeresét utaltatta ki*, mert az egyhavi bér oly csekély volt, hogy a napi szükségleteket se fedezte.

Béki Ernő (felsőkereskedelmi iskolai tanár, szakszervezetünk alapító főtákará, később egyetemi tanár):

De hogy milyen erővel tört felszínre a szakszervezeti gondolat 1945-ben, amikor úgy hittük, demokratikus szabad Magyarország jön létre – voltak akkor ilyen illúzióink –, azt az események bizonyítják.

A pedagógusok nem várták meg, amíg az országban a háborús cselekmények lezajlanak. Mielőtt Pataky Margit társaival együtt beírt az újságba, hogy a Pedagógusok Szakszervezete itt és itt található, egy elhagyott nyilas helyiségben, már akkor Debrecenben működött a szakszervezet, és az Alföldön már mindenütt. Tehát nem mondva csinált állítás, hogy ez a szolidaritás, ez az összetartás, ez éppen a szakszervezeti gondolatban tört felszínre.

És úgy van, akármilyen változások történtek, jöhetett a Rákosi, jöhetett ez, jöhetett az, és most is jöhet ez is és az is, ez a szakszervezeti gondolat benne él a pedagógusokban.

Azért volt akkor a nevünk a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete, mert ez azt jelentette, hogy nem rendeltük alá semmiféle pártpolitikai törekvésnek. Legalábbis a kezdetben ezt meg tudtuk csinálni.

Ma is teljes mértékben evidens: a szakszervezetnek elemi érdeke, hogy a demokrácia kibontakozzon, kiszélesedjen és vitathatatlaná váljék.

(Forrás: Pedagógusok Lapja korábbi évfolyamai.)

OLVASD ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja szakszervezetünk tisztségviselőinek, tagjainak egyik legfontosabb információforrása. Minden PSZ-alapszervezethez (intézményhez) egy-egy példányban juttatjuk el, településenként egy címre postázva. Föltétlenül szükséges, hogy lapunkat minden helyi intézményben késlekedés nélkül megkapja a PSZ-alapszervezet titkára. Az ő felelőssége pedig abban rejlik, hogy egyrészt maga gondosan elolvassa és számonként gyűjtse a lapot, másrészt igyekezzék azt minél több kollégával megismertetni. Tehát szinte mozgalmi parancsként szól mindegyiküknek: *"Olvasd és add tovább"*, illetve hívd fel a figyelmet rá! A fontosabbnak, érdekesnek ítélt anyagokat másold le, és helyezd el a tanári hirdetőtábláján."

Természetesen a Pedagógusok Lapjához *előfizetéssel* is hozzá lehet jutni. Ebben az esetben közvetlenül az előfizető címére postázzuk.

Az évi előfizetési ár a 2001. évre is változatlanul 3.000 forint, amelyet egy összegben kérünk. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek pedig - megrendelő levelük alapján - csekket postázzunk. Csak a befizetés megérkezését követően, utólag tudunk számlát küldeni.

Továbbra is szívesen fogadjuk a *hirdetéseket* a következő fizetési feltételekkel: egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 80.000 forint, fél oldalas 40.000, negyed oldalas 20.000 forint. Az apróhirdetés közlési ára: szavanként 40 forint. Minden egyes díjtételt 25 százalékos áfa terhel.

AZ ALAPFELADATTAL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK ELLÁTÁSA A KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBEN

1. A közoktatásról szóló – többször módosított – 1993. évi LXXIX. törvény 38. §-ának (1) bekezdése szerint a közoktatási intézménynek rendelkeznie kell a feladatai ellátásához szükséges feltételekkel. Annak a kérdésnek a megválaszolásához tehát, hogy az iskolában szükség van-e fűtőre, portásra, takarítóra stb., akkor lehet a megfelelő választ megadni, ha a nevelési-oktatási intézmények feladataiból indulunk ki. Abban az esetben ugyanis, ha levonható a törvényből az a következtetés, hogy az óvodában, iskolában, kollégiumban szükség van tisztaságra, melegre, továbbá biztosítani kell a helyiségek és felszerelések rendeltetésszerű használatát, akkor le lehet vonni azt a következtetést is, hogy ezek intézményi feladatok, amelyekhez az előzőekben ismertetett rendelkezések alapján a szükséges feltételeket meg kell teremteni.

A nevelő és oktató feladatok mellett az óvoda, iskola és kollégium a következőkre köteles:

- A közoktatásról szóló törvény 2. §-ának (4) bekezdése az alapelvek között rögzíti le, hogy az óvoda, az iskola, a kollégium a törvényben meghatározott feladatai ellátásának keretei között felelős a gyermekek, tanulók testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért.

- E rendelkezésekhez kapcsolódik a 10. § (1) bekezdésében megfogalmazott gyermeki és tanulói jog, miszerint a gyermeknek és tanulóknak joga, hogy a nevelési-oktatási intézményben biztonságban és egészséges körülmények között neveljék és oktassák, óvodai életrendjét, iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával, életkorának megfelelően alakítsák ki.

- A szakképzésben részt vevő tanulók helyzete speciális, mivel a gyakorlati képzés keretében a munkavédelemmel kapcsolatos valamennyi feladatot el kell látni a közoktatásról szóló törvény 11. §-ának (2) bekezdése alapján.

- A végső következtetések levonásához a közoktatásról szóló törvény 41. §-ának (5) bekezdésében foglaltak döntő fontosságúak. Az említett törvényhelyben foglaltak szerint a nevelési-oktatási intézménynek gondoskodnia kell a rábízott gyermekek, tanulók felügyeletéről, a tanuló- és gyermekbaleseteket előidéző okok feltárásáról és megszüntetéséről, a gyermekek, tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséről. Hogy mit kell érteni felügyelet alatt, azt a közoktatásról szóló törvény 121. §-a (1) bekezdésének 11. pontja határozza meg a következők szerint: a gyermek, tanuló testi épségének megővéséről és erkölcsi védelméről történő gondoskodás.

A törvény ismertetett rendelkezéseiből levonható az a következtetés, hogy az óvoda, iskola és kollégium feladata minden olyan intézkedés megtétele, szolgáltatás nyújtása, amelynek elmaradása bármely oknál fogva veszélyes lehet a gyermekek, tanulók testi épségére, erkölcsi fejlődésére. Az óvodák, iskolák és kollégiumok kötelesek ezért a gyermekek, tanulók rendelkezésére álló helyiségeket, udvarokat és az azokhoz tartozó felszereléseket olyan állapotban tartani, hogy azok igénybevétele a használat minden percében és időpontjában megfeleljen a közegészségügyi, munkavédelmi előírásoknak. A közoktatásról szóló törvény 38. §-ának (1) bekezdésében foglaltak csak akkor teljesülnek, ha a közoktatási intézmény rendelkezik mindazokkal a feltételekkel, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a nevelés és oktatás feltételeit és körülményeit az előzőekben ismertetettek szerint megteremtse. A szükséges feltételek alatt egyrészt érteni kell mindazokat a helyiségeket és felszereléseket, amelyeket az egyes intézmények működésére vonatkozó jogszabályok mellékletei meghatároznak. Érteni kell azonban ezalatt azt is, hogy az adott intézményben rendelkezésre állnak azok a személyek, akik képesek és alkalmasak arra, hogy a helyiségek és eszközök rendeltetésszerű működését garantálják.

2. A személyi feltételek megléténél azt a kérdést kell tisztázni, hogy milyen körből kell gondoskodni, továbbá azt is, hogy milyen módon. E kérdések megválaszolásához nyújt segítséget a közoktatásról szóló törvény 1. számú mellékletének „A további foglalkoztatás a nevelési-oktatási intézményekben” alcím alatt található 1. pont, mi-

szerint a gazdasági, ügyviteli, műszaki kisegítő, karbantartó, fűtő, udvari munkás, portás stb. munkakörökben az ellátandó feladatoktól függően kell megoldani a foglalkoztatást.

- A foglalkoztatás kifejezés törvényi használata alapján elfogadható minden olyan megoldás, amely keretei között munka végezhető. A munkavégzésre vonatkozó rendelkezések alapján lehet megválaszolni azt a kérdést, hogy meghatározott tevékenységre történő foglalkoztatáshoz szükség van-e közalkalmazotti kinevezésre, munkaszerződésre, vagy elégséges-e meghatározott feladatra, időszakra szóló, a Polgári törvénykönyvön alapuló megállapodás megkötése. Az egyes ügyek és feladatok eltérő jellege alapján kell mérlegelni, hogy jogszerű-e a vállalkozási szerződés kötése, a megbízási szerződés létesítése.

- A foglalkoztatás mellett másik megválaszolásra váró, és legalább annyira fontos kérdés az is, hogy ki lehet a foglalkoztató: a közoktatási intézmény vagy külső szervezet, személy, fenntartó?

A közoktatásról szóló törvény 54. §-ának (1) bekezdése alapján a közoktatási intézmény vezetője felelős az intézmény szakszerű és törvényes működéséért, takarékos gazdálkodásáért, gyakorolja a munkáltatói jogokat, és dönt az intézmény működésével kapcsolatban minden olyan ügyben, amelyet jogszabály vagy kollektív szerződés nem utal más hatáskörébe. A közoktatásról szóló törvény 102. §-a sorolja fel a fenntartó irányítási jogosítványait. A felsorolt jogosítványok alapján a fenntartó – többek között – megállapítja az intézmény költségvetését, továbbá megbízza a közoktatási intézmény vezetőjét, és gyakorolja felette a munkáltatói jogokat. E rendelkezések összevetéséből egyértelműen megállapíthatók a következők:

- A fenntartó felelőssége a közoktatási intézmény által összeállított feladatok mérlegelésével, a működés, a feladatellátás megvalósításához szükséges költségvetési fedezet biztosítása, illetőleg költségvetési szerv esetén a létszám oly módon történő meghatározása, amely lehetővé teszi a szükséges feladatok ellátását.

- A közoktatási intézmény feladatainak végrehajtásával kapcsolatos foglalkoztatási kérdésekben az intézmény vezetője dönt. Döntéseit a fenntartónak az intézményi költségvetés megállapításával költségvetési szerv esetén, továbbá az alkalmazható létszámok meghatározásával kapcsolatban hozott rendelkezéseinek a keretei között gyakorolhatja.

- A közoktatási intézmény vezetőjének kell eldöntenie, hogy meghatározott feladatok végrehajtásához a foglalkoztatás kérdéseit milyen módon oldja meg.

3. Az ellátandó feladatokhoz szükséges létszámigény meghatározásához figyelembe kell venni a következőket:

a) A pedagógus-munkakörben történő foglalkoztatást a közoktatásról szóló törvény 1. számú melléklete 3. rész II/6. és 8. pontja szabályozza.

- Az óvodában, iskolában, kollégiumban a pedagógus a kötelező óráját a gyermekekkel, tanulókkal való közvetlen foglalkozásra, illetve a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozásokra, kollégiumi foglalkozásokra köteles fordítani.

- A pedagógus az óráközi szünetekben ellátja a tanulók felügyeletével, a következő tanórai foglalkozás előkészítésével összefüggő feladatokat.

- A kötelező órát meghaladó, a teljes munkaidő többi részében munkaköri feladatként a pedagógus ellátja a nevelő, illetve nevelő és oktató munkával vagy a gyermekekkel, tanulókkal a szakfeladatának megfelelő foglalkozással összefüggő feladatokat, így felkészül a foglalkozásokra, a tanítási órákra, előkészíti azokat, értékeli a gyermekek, tanulók teljesítményét, elvégzi a pedagógiai tevékenységhez kapcsolódó ügyviteli tevékenységet.

- A pedagógus továbbá a munkáltató rendelkezései szerint ellátja azokat a nevelési-oktatási intézmény működésével összefüggő feladatokat, amelyek igénylik a pedagógus szakértelmét.

- E rendelkezéseknek megfelelően az iskolai ügyvitellel, a gazdálkodással, a takarítással, az udvarkarbantartással kapcsolatos feladatok ellátására a pedagógus-munkakörben foglalkoztatott munkaköri feladatként nem köteles.

b) Az iskola igazgatója, illetve a kollégium vezetője a tanulói jogviszonyban, illetve kollégiumi jogviszonyban felvételt nyert tanulókkal sem végezethet el olyan munkát, amely nincs összefüggésben az iskolai pedagógiai programmal, illetve a kollégiumi pedagógiai programmal. Nincs joga az iskola igazgatójának, illetve a kollégium vezetőjének arra, hogy a tanulókkal végeztesse el a takarítással, udvarkarbantartással, fűtéssel kapcsolatos feladatokat.

4. Jogszerűnek tehát csak az a megoldás tűnik, ha a nevelési-oktatási intézmény vezetője az óvoda, iskola, kollégium működésével kapcsolatos feladatok megoldására foglalkoztatási jogviszonyt létesít. Hogy milyen foglalkoztatásra van szükség, annak eldöntéséhez segítséget nyújt a közoktatásról szóló törvény 77. §-ának (3) bekezdésében található kártérítési rendelkezés, melyben foglaltak szerint az óvoda, az iskola, a kollégium, illetve a gyakorlati képzés szervezője a gyermeknek, tanulónak az óvodai elhelyezéssel, tanulói jogviszonnyal, kollégiumi tagsági viszonnal, gyakorlati képzéssel összefüggésben okozott kárért, vétkességére tekintet nélkül teljes mértékben felel. A kártérítési felelősség alól csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a kárt a működési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő. (Természetesen az óvodák, iskolák, kollégiumok vezetői, pedagógusai és más dolgozói a rájuk bízott gyermekekért, tanulókért a büntető jogszabályok szerint is felelősséggel tartoznak.)

- A közalkalmazotti jogviszony és a munkaviszony sajátossága, hogy a munkáltatói jog gyakorlója utasításadási joggal rendelkezik. A közalkalmazott és a munkavállaló a munkáltató utasítása alapján köteles munkát végezni. Az óvodai, iskolai, kollégiumi tevékenység megszervezése, a gyermekekért való felelősség igényli a kollektív,

egységes szemléletű munkát. A gyermekekért, tanulókért való felelősség nem az egyes személyeket, hanem az intézményt terheli, így a kártérítés felelőssége is.

- A jogszabályok nem tiltják a Polgári törvénykönyv alapján történő foglalkoztatást, amelynek jellemzője azonban, hogy a felek mellérendeltségi viszonyba kerülnek egymással, és e mellérendeltségből adódóan korlátozott mértékben érvényesül az intézmény vezetőjének az utasításadási jogosítványa. Egy bekövetkezett tanulói baleset vagy gyermekbaleset esetén a felelősségi kérdések tisztázása meglehetősen problematikusá válhat.

5. Mindezekre tekintettel indokoltnak és szükségszerűnek tűnik, hogy az óvodák, iskolák és kollégiumok közalkalmazotti jogviszonyban, illetve munkaviszonyban foglalkoztassanak minden olyan személyt, akinek hosszabb ideig tartó, rendszeres munkavégzésére szükség van, és akik bármilyen formában részt vesznek a gyermekek, tanulók felügyeletével kapcsolatos feladatok megvalósításában. A létszám meghatározására egységes, minden intézménytípusra alkalmazható számítási módot nem lehet adni. Akkor jó a foglalkoztatási létszám meghatározása, ha minden időben rendelkezésre áll a szükséges feladatok megoldásához a megfelelő ember. A foglalkoztatást érinti azoknak az életkora is, akiknek a felügyeletéről az intézményben gondoskodni kell. Más „kiszolgálást” igényel az óvoda, az általános iskola, mint a felnőttoktatást végző iskola. Az előzőekben a gyermekekkel, tanulókkal szoros kapcsolatot építenek ki nemcsak a pedagógusok, hanem az intézmény összes dolgozója.

6. A Polgári törvénykönyv szerinti foglalkoztatás akkor célszerű, ha eseti, alkalmi jellegű feladat végrehajtásához kell megoldást találni.

Dr. Szüdi János

(Megjelent az Iskolaszolga 2001. januári számában.)

Egy szakmai szorzó hatálybalépésének helyesbítése

A Pedagógusok Lapja idei 1. számában (2001. január 18.) a 8-9. oldalon Garantált illetmények a közoktatásban címmel megjelent táblázatsorhoz fűzött szöveges rész (9. o.) 3. bekezdésébe sajnálatos elírás csúszott be. Ennek második tagmondata helyesen a következő:

„a 6/b. pontban felsorolt közalkalmazotti kör (szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi szolgáltatás keretében ellátottak gyógyítását, ápolását, foglalkoztatását, fejlesztését, ellátását, gondozását, szociális segítségét közvetlenül szolgáló tevékenységeknek az adott

munkakörre jogszabályban meghatározott, felsőfokú végzettséggel és szakképzettséggel történő ellátása) szakmai szorzója **2001. szeptember 1-től** 1,26.

Tehát ez is a pedagógusok 1,43-os szakmai szorzójával egy időben lép életbe, s nem január 1-től, mint ahogy tévesen közöltük. (Lásd a 2000. évi CXXXIII. sz. költségvetési törvény 17. sz. melléklete által módosított Kjt. 3. sz. mellékletét.)

Az érintett kollégák elnézését kérjük.

Aktuális jogszabálmódosítások a közoktatás területén

1. Az oktatási miniszter 1/2001. (I. 16.) OM sz. rendelete (Magyar Közlöny, 2001/5. szám) a szakmai vizsgadíjakat és a vizsgáztatási díjak kereteit szabályozza.

A rendelet a vizsgabizottság elnökének 1.200-2000, tagjainak 800-1.600 Ft/vizsgázó vizsgáztatási díjkeretet állapít meg. A vizsgát szervező intézmény vezetőjével kötött írásbeli megállapodásban e keretek között kell meghatározni a bizottság elnökének és tagjainak vizsgáztatási díját.

2. Az oktatási miniszter 4/2001. (I. 26.) OM sz. rendeletében (Magyar Közlöny, 2001/9. szám) egyes oktatási jogszabályok módosításáról intézkedik.

A rendelet módosít néhány előírást a képzési kötelezettség és a pedagógiai szakszolgálatokkal, a nevelési-oktatási intézmények működésével, a pedagógiai intézetekkel, az országos szakértői és országos vizsgáztatási névjegyzékkel, valamint a kerettantervekkel kapcsolatban. Ez utóbbi rendelkezéseket szükséges figyelembe venni a helyi tantervek folyamatban lévő módosításánál. E változások többek között érintik a magyar nyelv és irodalom tantárgyak bonthatóságát, az emelt szintű oktatást, az emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítést, a szakiskolai pályaorientációt, a szakközépiskolai elméleti és gyakorlati szakmai alapozó oktatást, valamint az iskolai egyedi megoldások, kísérletek engedélyeztetését.

A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban dolgozók figyelmébe

A Magyar Közlöny (MK) 2001/8. számában megjelent a 257/2000. (XII. 26.) sz., a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtására vonatkozó kormányrendelet helyesbített, egybeszerkesztett szövege. (Az MK 2000/132.

száma e rendeletet ugyanis pontatlanul közölte.) Az e területen dolgozó PSZ-tisztviselők, intézményvezetők figyelmét felhívjuk arra, hogy lapunk következő, 2001. márciusi számában a jogalkalmazást segítő útmutatót teszünk közzé.

Szerkesztőség

AZ „OTTHON” ÜNNEPE

Január 22-én egymásnak adták a kilincset *Pápán, a Pedagógus Művelődési Házban*. Az esti ünnepségen, a magyar kultúra napján barátok, a ház barátai találkoztak. Ünnepeltek azok, akikért létrejött, s akik által létezik ez a ma már sajnos feltehetően utolsónak mondható „pedotthon”. A valamikori nyughatatlan és szépet akaró pedagógusok, az egykori pedagógus-szakszervezet támogatásával színjátszó csoportot, szimfonikus zenekart, kamarakórust hoztak létre, önmaguk szórakoztatására, és természetesen tanítványaik, környezetük művészetek iránti igényének felkeltésére. A kezdeti vándoréveket – amikor hol itt, hol ott tartották a próbákat – viszonylag gyorsan követte az 1951-es otthonteremtés.

Ez az ötvenéves évforduló volt az alkalma annak, hogy a Pedagógusok Szakszervezetének Eötvös József-emléklapoktárát átvették a ház mai dolgozói a PSZ titkárától, *Árok Antaltól*. A szakszervezet így kívánta elismerni a maroknyi csapat áldozatos munkáját, és a ház köré szerveződött közösségek sokszínű tevékenységét, Amivel folytatták az elődök által megkezdetteket, a kultúra szolgálatát, a pedagógusok, az oktatásban dolgozók társas együttlétének, szakmai épülésének segítését. A város önkormányzata nevében *dr. Hermann István* tanácsnok köszöntötte a jelenlévőket, majd *dr. Áldozó Tamás* alpolgármester szövege elismerően az intézmény Pápa szellemi életében betöltött szerepéről. *Dr. Perlaki Mária*, a PSZ Veszprém megyei titkára a kollektíva közösségteremtő munkájának nagyszerűségét hangsúlyozta. Azt, ahogyan képesek a lelkes – és ma már egyáltalán nem maroknyi – támogatói csapatot a ház fenntartása érdekében összefogni. Ennek köszönhető, hogy a napjainkban már számos kis közösség, csoport és kör élvezheti igazán igényes környezetben az „otthon” nyújtotta lehetőségeket és a baráti, egymásra figyelő légkört.

A ház a megjelent szponzorokat, a kis csoportok vezetőit, a meghívott pedagógusokat, a város és a szakszervezet jelenlévő képviselőit kedves meglepetésként műsorral ajándékozta meg a pápai Petőfi Sándor Gimnázium és Szakközépiskola önképző körének és a pápai Musical Stúdió előadásával. A Musical Stúdió '70-es, '80-as éveket idéző slágerei emlékeket csaltak elő az egykori ifjú látogató kisdíjakból, *dr. Áldozó Tamás* alpolgármesterből is:

– Ha jól belegondolok, akkor valami-

kor '81-ben kezdődhetett a kapcsolatom a házzal. Akkor indultak itt azok a tánciskolák, amelyek közül az egyikbe én is jártam és tanultam meg táncolni.

– *Mint diák?*

– Igen, akkor általános iskolában, hete-dikes lehettem talán, és az én osztályfőnököm volt egyben a tánctanár. Elég jól megtanultunk táncolni, utána a következő csoportjaihoz pedig mindig elhívtak minket bemutató táncosnak. Emlekszem a ko-szorúcskára meg azokra a vasárnap reggelekre. Reggel 8-9 órakor találkoztunk, és akkor táncoltunk egyet. Ez kicsit misztikus intézmény volt, mert tanárok jártak ide.

– *Nem volt rossz érzés bekerülni a tanárok közé, vagy más napokon voltak a tanárok, és más napokon a diákok?*

– Diákok nem jártak ide ezt leszámítva. Én '86-ban, mikor érettségiztem és nem vettek fel az egyetemre, egy évet tanítottam képesítés nélküli nevelőként Mihályháza. Ott ismerkedtem meg azokkal a fiatal tanárokkal, akikkel aztán feljöttünk ide ultizni. De azért is hasznos volt, mert nagyon sok idős tanárt megismertem, és jó viszonyba kerültem velük. A Szalai Laci bácsival például, aki rajztanár volt a Türr Gimnáziumban, ő volt itt a rajzsakkörnek a vezetője, Serei Tóni bácsival, aki énektanár volt az akkori Zalka Máté Általános Iskolában. Meg még másokkal, és jó érzés volt, hogy befogadtak, sok mindent hallott tőlük az ember, kártyázás közben. Olyat, amiről akkoriban még nemigen szoktak beszélni '86, '87 környékén. Utána elkerültem főiskolára, a szombathelyi tanárképzőbe, és onnan '88, '89 környékén kezdtünk el gyakrabban ide feljárni. Akkor alakult a Pedagógus Otthonban egy Universitas Club nevű csoport, egy társaság, amelynek az volt a vállalt küldetése, hogy a máshol – mert akkor Pápán egyáltalán nem lehetett felsőfokú intézménybe járni – tanuló pápaiak hétvégén jöjjenek össze. Ez rendkívül érdekes időszak volt a közéletben. Akkor alakultak a pártok, többek között sok izgalmas kérdés mozgatta a fiatalokat: oroszok itt maradnak, kimennek? Még nem tudtuk, hogy ez rendszerváltás, de tudtuk, hogy valami nagy dolog van készülöben. Nem azt mondom, hogy politizáltunk is, de együtt voltunk.

– *Az értelmiségiek számára ezt a szellemi otthont, szerepet a mai napig meg tudta őrizni ez a ház? Most már mint a város egyik vezetője, hogy ítéli meg?*

– Azt gondolom, hogy ez a ház az elmúlt 10 évben átalakult, de nem feltétlenül a hátrányára. Ezzel azt hangsúlyozom, hogy átalakult körülötte a világ. Az igazgató már nemcsak vezető, hanem menedzseli is az „otthont”. Úgy vélem, hogy korábban költségvetési intézményként különösebb zavarok nélkül eléldégtelt, míg azóta kikerült a piacra, hiszen a bevételeinek egy jó részét saját magának kell előállítani. Ezért vannak itt olyan napok, olyan rendezvények, amik igazából abba a régi arculatba nem illenek bele: vásárok, meg ilyen pénzteremtő rendezvények. Ez az ára annak, hogy fennmaradjon olyan közösségi térként, ahol nyugdíjas pedagógusok, illetve más nyugdíjas-egyesület helyet találjanak: kertbarát kör, mérnökök klubja, aztán sok más kis közösség meg tudjon maradni. Azt, hogy az ultis világ mennyire van meg, ezt már nem ismerem, mert nem nagyon volt időm ide feljárni, de szerintem mehet az még továbbra is. Bár kevesebb a férfi tanár, mert ők jártak ide. Akkor volt itt egy néni, Gombás néni, akivel hívták. Itt dolgozott, legenda volt a Gombás néni, a Mami. Ő volt a takarítónő, de ő volt a büfés is, a mindenes. Mindig lehetett kérni, ha itt elfogyott a sör, akkor kért pénzt, elment, hozott át szendvicset a tanár uraknak, hogy tudjanak kártyázni, közben aludt a pult mögött, mert hétfőn meg csütörtökön hosszú nap volt, azt mindenki tudta, egyébként 8-ig volt csak nyitva a ház. Hétfőn azért volt hosszú nap, mert a Dudás igazgató úr, aki az akkori Acsádi Ignác Ipari Szakmunkásképzőnek volt az igazgatója, ultizott, csütörtökön meg a Varga Béla igazgató úr, aki az Ugodi iskolának volt az igazgatója. A Varga Bélának 10,20-kor ment a busza, olyankor 10 órakor volt záróra, hétfőn is olyan 10 óra körül. Addig a többiek is maradhattak.

– *Ha a következő 50 évre kívánnátok ennek a háznak valamit, vagy nem is 50 évre, csak egy-két évre, mi lenne az?*

– Hát én azt kívánnám, nemcsak a háznak – mert ez a ház már csak következmény –, legyen az embereknek egyre több igényük és módjuk arra, hogy hagyományos polgári életformának megfelelően közösségi életet is éljenek. Mindegy, hogy ez egy polgári kör vagy egy iparoskör, vagy bármilyen kör lesz. És a pedagógusoknak is legyen igényük és lehetőségük erre a közeljövőben is, mert az ilyen helyekre szükség lesz akkor is, és az ilyen helyeknek meg kell maradniuk.

Egresits János és Juhász Olga

Az MKB VISA Electron Pedagóguskártyához

kapcsolódó kedvezmény révén 30%-kal növelhető a pedagógusszakkönyv-vásárlásra fordítható összeg.

Információ: (1) 327-8666; (1) 317-9557
www.mkb.hu; www.pedagogusok.hu

EURYDICE – A SZAKMA TÜKRE

Az Európai Szakszervezeti Szövetség Oktatásügyi Bizottsága (ETUCE) és az Oktatási Internacionálé (IE) Európai Bizottsága 2001. január 22-23-án Brüsszelben tanácskozott: szervezeti és együttműködési kérdéseket vitattak meg, illetve az Eurydice-hálózat működéséről tájékoztak. Lapunkban ez utóbbról adunk rövid áttekintést. A tanácskozáson, mint a nemzetközi szervezet regionális bizottságának tagja, részt vett Borbáth Gábor, a PSZ főtitkára is.

Az Eurydice az elnevezése az Európai Közösség oktatási információs hálózatának, mely 1980-ban kezdte meg munkáját. Ennek fő célja az oktatási rendszerekre vonatkozó oktatáspolitikai információk cseréjének biztosítása. A Socrates-program keretében az Eurydice 1995-től alapvető fontosságú háttéranyagot nyújt a tagállamok és (néhány éve) a társult országok oktatásirányítói számára. Munkája elsősorban az oktatási döntéshozókat szolgálja, akik a nemzeti oktatáspolitikát alakítják vagy felelősek az innovációért és az oktatási kutatások alkalmazásáért. Tevékenysége elősegíti az együttműködést a csereprogramban részt vevő országok között, és ezáltal emeli az európai oktatás színvonalát. Az oktatáspolitikai alapvető kérdéseivel foglalkozik, vizsgálja a tendenciákat és a fejlődés irányát.

Az Eurydice hűszéves fennállása alkalmából az ETUCE meghívta Luce Pépint, a hálózat európai egységének vezetőjét, hogy 2001 januárjában tartott VB-ülésén tájékoztassa a tagszervezetek képviselőit arról a munkáról, amelynek egyik célcsoportja épp a pedagógustársadalom. Az említett kutató és információs tevékenység kiterjed az egyes országokra, és egész Európára is.

Luce Pépin, szakszervezetünk régi ismerőse, előadásában az Eurydice-program olyan célkitűzéseiről szólt, amelyek a Közösség támogatásával az utóbbi években részben megvalósultak. Közlése szerint az Eurydice keretében összehasonlító tanulmányok készültek, melyek az oktatásügyi tendenciákat elemezték, komparatív adatgyűjtés folyt az oktatáspolitikákról, az információk összehasonlítását szolgáló referenciaanyagok és dolgozatok születtek, és megjelent egy olyan mutatókat összegző rendszer, amely az UNESCO, az OECD és az Európai Unió (EUROSTAT) egyesített kérdőíveinek adatait használta fel ahhoz, hogy létrejöhessen az együttműködés az európai szintű oktatás érdekében.

Érdekes adatokat hallhattunk arról, hogy Európa 30 országában hol tart a pedagógusképzés, a kompetenciák felmérése, és hogy mennyire vonzó ma e terület a pályakezdő fiatalok számára. Kérdőívben tudakolták, hogy az egyes tagországokban milyen jogosultságokra van szüksége a pedagógusnak, valamint milyen az utánpótlás, a pedagógusképzés, milyen elhelyezkedési lehetőséget nyújt a szakma,

és milyenek a munkakörülmények. A felmérés már néhány éve elkezdődött, részanyagokat is közöltek, de az összegző tanulmányt csak 2002-ben fejezik be és adják közre. Gyakorlatilag egy háromszöget próbáltak feltérképezni ezzel, melynek csúcsein a kompetenciák, a munkakörülmények és a képzés-továbbképzés helyezkedik el.

Vizsgálták a vezetői ismeretek szükségességét a pályán, az informatika és kommunikációs technológiák alkalmazását, a heterogén diákpulációk kezelésével kapcsolatos kérdéseket (így az erőszak meglétét az iskolában).

Manapság a munkaerőpiacon a pedagógus számára is felvetődik a kereslet-kínálat kérdése. A felmérésekből egyértelműen kitűnik, hogy a pedagógustársadalom elöregszik, ezért az utánpótlás érdekében ugyancsak vonzónak kellene tenni a pályát. Így lehet elkerülni az e szakmában is fellépő munkaerőhiányt. A tanulmány kiter az alapképzés mutatóinak vizsgálatára is, annak érdekében, hogy a döntéshozók jobban megismerhessék a pályát. A kompetenciák kialakítása – a jövőt illetően – a képzés tartalmában is fontos követelmény, ezt viszont csak az oktatáspolitikai szintjén lehet megoldani.

A kereslet-kínálat egyensúlya országonként eltérést mutat. Van, ahol a munkanélküliség a gond, máshol pedig a pedagógushiány. A felmérés első szakasza áprilisban lezárul, és a második szakaszban az adatgyűjtés főleg az állandó képzésre és a továbbképzésre irányul. Céltérület: az általános iskola nappali tagozatán tanító pedagógusok munkája, kiemelkedően a matematika és az anyanyelv oktatása. A folyamatot összefüggéseiben kívánják elemezni. Referenciaévnél 2001 és 2002 számít. A vizsgálat eredményét két részben foglalják össze: lesz egy magyarázó, szöveges rész, és egy értékelő-összegző táblázat. Minden esetben felhasználják a helyi adatokat, a helyi szakértők bevonásával dolgoznak. Információforrásként rendelkezésükre áll az EUROSTAT.

A program rólunk szól: fontos, hogy ismerjük és figyeljünk a korrekt adatközlésre, mivel megítélésünk egyik alapja az EU-ban ez lesz. Ezért is volt „telitalálat”, hogy az ETUCE megszervezte a tájékoztatót.

V. T.

„TALÁLKOZÁS A GYERMEKKEL”

Kedves eseménynek lehetnek résztvevői az Országos Széchényi Könyvtárban február másodikán azok, akik elfogadták a Svéd Nagykövetség meghívását, és jelen voltak a fenti címmel rendezett gyermekkönyvkiállítás megnyitásán és az azt követő gyermekirodalmi szemináriumon. A kiállítást megnyitó Staffan Carlsson, svéd nagykövet a gondolat születéséről azt az örömteli tényt jelölte meg, hogy most országa tölti be az Európai Unió soros elnöki posztját. Az pedig köztudott, hogy a svéd népben hagyományos az érdeklődés a gyermeki

kultúra és a gyermekvilág iránt. Ezt az őszinte és tiszta odafigyelést és látásmódot kívánják közkinccsé tenni és megerősíteni a rendelkezésükre álló minden eszközzel. Így érkeztek hozzánk régi ismerősként Nils Holgerson Lagerlöf Selma könyvéből (Nils Holgerson csodálatos utazásai), *Harisnyás Pippi és Ronja, a rabló lánya* Lindgren Astid születésének, a legújabbak közül pedig a *Régen az erdőben* kis barangolója Anna Clara és Thomas Tildolm művéből.

Dr. Komáromi Gabriella tanszékvezető főiskolai tanár a svédek lelkeletébe is bepil-

lantást nyújtó irodalmi ismertetője után igazán szép és színvonalas könyvillusztrációkban gyönyörködhetek a meghívott szülők, pedagógusok és könyvtárosok. Cecilia Romson nagykövetségi másodtitkár arról tájékoztatta a résztvevőket, hogy ez az alkalom csak az első eseménye volt a rendezvénysorozatnak, melyet március 20-21-én bábszínházi műsor, 26-án gyermeki jogokról szóló előadás, majd májusban svéd gyermekfilmek fesztiválja és konferenciája követ.

J. O.

A JEKA v.z.w. Brüssel

40 éves tapasztalattal rendelkezik ifjúsági csoportok külföldi táborainak szervezésében, s nagy választékban kínálja táborhelyeit a magyar diákoknak és pedagógusoknak (PSZ-tagoknak külön kedvezménnyel).

További információk a PSZ Országos Irodájánál, Juhász Olga sajtómenedzsernél [tel.: (1) 322-8453], internet: www.jeka.be és www.pedagogusok.hu

TÁJÉKOZTATÓ

a társadalombiztosításban bekövetkezett változásokról

II. rész

Az adókra, járulékokra és egyéb költségvetési befizetésekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2000. évi CXIII. törvény XVII. fejezete rendelkezik a *kötelező egészségbiztosítás ellátásairól* szóló 1997. évi LXXXIII. törvényéről.

Mint tudott, a kötelező egészségbiztosítás keretében a biztosított egészségügyi szolgáltatásban és pénzbeli ellátásban részesülhet. A 2000. évi törvény említett fejezete az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásaira vonatkozó rendelkezéseket módosította jelentősen, a biztosítottat terhelő egészségbiztosítási járulékalap felső határa megszüntetésének a következményeként. Így 2001. január 1-től változik a táppénz, a terhességi-gyermekágyi segély (GYÁS) és a baleseti táppénz összegének megállapítására vonatkozó szabályozás. A továbbiakban ezekről a változásokról adok tájékoztatást.

1. Táppénz

Változatlanul táppénzre jogosult az, aki a biztosítás fennállása alatt vagy annak megszűnését követő első, második vagy harmadik napon keresésképtelenné válik, és 3%-os mértékű egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett.

Az egyidejűleg fennálló több biztosítási jogviszony esetén a keresésképtelenséget és a táppénzre való jogosultságot, azok időtartamát, az ellátás mértékét, illetőleg összegét mindegyik jogviszonyban külön-külön kell megállapítani. Ez a rendelkezés vonatkozik arra az esetre is, ha a több biztosítási jogviszony ugyanannál a foglalkoztatónál áll fenn.

A táppénzigény elbírálásánál fontos tisztázni az irányadó időszakot.

Irányadó időszak: a táppénzre való jogosultság első napját közvetlenül megelőző naptári év első napjától a táppénzre való jogosultságot megelőző napig terjedő időszak. Például, ha a biztosított 2001. február 7-én válik keresésképtelenné, és 2001. február 27-ig betegszabadságon van (a betegszabadság 15 munkanap), akkor táppénzre 2001. február 28-ától jogosult. Ekkor az irányadó időszak 2000. január 1-től 2001. február 27-ig terjedő időszak.

A táppénz összegének kiszámításához meg kell állapítani, hogy a biztosított az irányadó időszakban rendelkezik-e 180 naptári napi jövedelemmel.

A táppénz alapjaként az a jövedelem vehető figyelembe, amely után a biztosított 3%-os mértékű egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett volt nemcsak a legutóbbi foglalkoztatónál, hanem az irányadó időszakban bármely foglalkoztatónál, ha a biztosítási ideje folyamatos. A folyamatos biztosítási idő megszakítása esetén a megszakítást megelőző jövedelmet a táppénz számításánál nem lehet figyelembe venni. Az ellátások alapjának megállapításánál az utólag kifizetett jövedelmet arra az időszakra kell figyelembe venni, amikor a kifizetés esedékes lett volna, illetőleg amely időszakban végzett munkáért járt a jövedelem.

a) Ha a biztosított az irányadó időszakban rendelkezik legalább 180 napi keresettel, akkor a táppénz alapja a jogosultságot megelőző naptári évben elért 3%-os egészségbiztosítási járulékalapot képező jövedelem egy naptári napnyi összege.

Példa: A közalkalmazotti jogviszony 1997. augusztus 1-től áll fenn. A biztosított 2001. február 16-ától keresésképtelen.

Irányadó időszaka 2000. 01. 01-től 2001. 03. 08-ig tart (betegszabadságon van február 16-tól március 8-ig!). Táppénzre 2001. március 9-étől jogosult. Előző évi jövedelme: 1.206.828 Ft. 1 napi átlagkeresete: $1.206.828 : 366 = 3297$ Ft, 70%-a az egy napi táppénz összege, azaz 2308 Ft.

b) Ha a biztosítottnak a táppénzre való jogosultságot közvetlenül megelőző naptári évben nincs 180 napi keresete, akkor a táppénz

alapját a jogosultság kezdő napját megelőző naptól visszafelé számított 180 napi keresetből kell kiszámítani. (Ilyen esetben az osztószám mindig 180.)

Példa: A pályakezdő 2000. augusztus 16-ától létesít közalkalmazotti jogviszonyt. 2001. február 5-étől keresésképtelen, és február 23-ig betegszabadságon van.

Irányadó időszaka 2000. augusztus 16-tól 2001. február 23-ig. 2001. február 24-től jogosult táppénzre. A biztosítottnak 2000-ben nincs 180 napi jövedelme, ezért 2001. február 24-től visszaszámított 180 napi jövedelmet kell keresni: februárban 23 nap + januárban 31 nap + decemberben 31 nap + novemberben 30 nap + októberben 31 nap + szeptemberben 30 nap + augusztusból még 4 nap.

2000. augusztus 28-tól 2001. február 23-ig kapott jövedelmet kell figyelembe venni, amelyet 180-nal osztva megkapjuk az 1 napi átlagkeresetet. Ennek 60%-a lesz az egy napi táppénz összege.

c) Ha a biztosítottnak az irányadó időszakban nincs 180 napi jövedelme, akkor a táppénzét a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér alapulvételével kell megállapítani, kivéve, ha a szerződés szerinti vagy a tényleges jövedelme a minimálbért nem éri el.

Példa: 1990-től jelenleg is közalkalmazotti jogviszonyban áll. 2000. február 1-től szeptember 30-ig fizetés nélküli szabadságon volt. 2001. február 6-tól keresésképtelen.

Az irányadó időszak 2000. október 1-től 2001. február 26-ig. Táppénzre 2001. február 27-től jogosult. Mivel a biztosítottnak sem a jogosultságot megelőző évben, sem a jogosultságtól visszaszámítottan nincs 180 napi bére, így a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér (40.000 Ft) alapján állapítható meg a táppénz, azaz a táppénzalap egy napi összege: $40.000 \text{ Ft} : 30 = 1.333 \text{ Ft}$.

Ha a biztosítottnak az irányadó időszakban azért nem volt figyelembe vehető jövedelme, mert táppénzben, terhességi gyermekágyi segélyben részesült, vagy katonai (polgári) szolgálatot teljesített, akkor a táppénz alapja megegyezik az irányadó időszakban ténylegesen elért, ennek hiányában a szerződés szerinti jövedelmével.

A táppénz összege folyamatos, legalább kétévi biztosítási idő esetében a figyelembe vehető napi átlagkereset 70%-a, ennél rövidebb biztosítási idő esetében vagy a fekvőbeteg-gyógyintézeti ellátás tartama alatt 60%-a.

FONTOS TUDNI! Annak a biztosítottnak, akinek a 3%-os mértékű egészségbiztosítási járulékfizetési kötelezettséggel járó biztosítási jogviszonya vagy a munkanélküli ellátása megszűnik, a foglalkoztató köteles „Igazolvány a biztosítási jogviszonyról és az egészségbiztosítási ellátásokról” elnevezésű nyomtatványon (továbbiakban: igazolvány) a biztosítottra és a biztosítási jogviszonyra vonatkozó adatokat kitölteni. Az igazolványt a foglalkoztató a biztosítottnak átadja, aki az átvételt igazolja. Az újabb biztosítási jogviszony létesítése esetén az igazolványt a biztosított az újabb foglalkoztatónak – saját érdekében! – átadja.

2. Terhességi-gyermekágyi segély annak jár, aki a szülést megelőzően két éven belül 180 napon át biztosított volt, és

a) a biztosítás tartama alatt vagy a biztosítás megszűnését követő 42 napon belül szül, vagy

b) a biztosítás megszűnését követő 42 napon túl táppénz, illetőleg baleseti táppénz folyósításának az ideje alatt vagy a folyósítás megszűnését követő 28 napon belül szül.

A terhességi-gyermekágyi segély alapját képező napi jövedelmet 2001. január 1-től érvényes táppénzszabályok alapján kell megállapítani, ha a jogosult az irányadó időszakban rendelkezik legalább 180 napi jövedelemmel. Az irányadó időszakot a GYÁS folyósításának kezdő napjához kell igazítani.

Ha a jogosult az irányadó időszakban nem rendelkezik 180 napi jövedelemmel, akkor a GYÁS naptári napi összegét a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér kétszerese harmincad részének figyelembevételével kell megállapítani. Ha azonban a biztosított egészségbiztosítási járulékalapját képező jövedelme a minimálbér kétszeresét nem éri el, akkor a tényleges jövedelmet kell figyelembe venni.

Példa: Kiss Jánosné közalkalmazotti jogviszonya 1999. 01. 01-től jelenleg is fennáll. 1999. 12. 01-től 2000. 10. 31-ig baleseti táppénzben részesült. 2001. február 1-jén szült. A terhességi-gyermekágyi segélyt a szülés napjától igényli. Minek alapján állapíthatják meg a GYÁS egy napi összegét?

2000-ben 61 napi jövedelme van: 11. 01-től 12. 31-ig,

2001-ben 31 napi jövedelme van: 01. 01-től 01. 31-ig.

Tehát az irányadó időszakban 92 napi jövedelme volt. Terhességi-gyermekágyi segélyalapja a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér kétszeresének 30-ad része – feltételezve, hogy a tényleges jövedelme a minimálbér kétszeresét eléri vagy annál nagyobb –, azaz 80.000 Ft : 30 = 2.666,66 Ft/nap.

Ha Kiss Jánosné egészségbiztosítási járulékalapot képező jövedelme a minimálbér kétszeresét nem éri el, akkor a tényleges jövedelmet kell figyelembe venni. Ha 92 napra csak 230.000 Ft jövedelemben részesült, akkor 230.000 Ft : 92 = 2.500 Ft lesz a napi terhességi-gyermekágyi segélyalapja.

FONTOS TUDNI! 2001. január 1-től a terhességi-gyermekágyi segélyre jogosultsághoz szükséges előzetes 180 napi biztosítási időbe beszámítandó idők a következők:

- a biztosítás megszűnését követően táppénz, baleseti táppénz, terhességi-gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj folyósításának az ideje;
- közép- vagy felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán egy évnél hosszabb ideig folytatott tanulmányok ideje.

Terhességi-gyermekágyi segély igénylése esetén 2001. január 1-től az eredeti születési anyakönyvi kivonat mellékelése szükséges, melyen a folyósító szervnek fel kell tüntetni – a GYED-hez hasonlóan – a terhességi-gyermekágyi segély igénylésének a tényét!

3. Gyermekgondozási díjra változatlanul az a biztosított jogosult,

- aki a GYED igénylését – a gyermeket szülő anyja esetén a szülést – megelőzően két éven belül 180 napon át biztosított volt,
- továbbá a terhességi-gyermekágyi segélyben részesült anyja, akinek a biztosítási jogviszonya a GYÁS igénybevételének időtartama alatt megszűnt, feltéve, hogy a terhességi-gyermekágyi segélyre való jogosultsága a biztosítási jogviszonyának fennállása alatt keletkezett, és a szülést megelőző két éven belül 180 napon át biztosított volt,
- és a gyermeket a saját háztartásában neveli.

A GYED alapját képező naptári napi jövedelmet 2001. január 1-től a terhességi-gyermekágyi segélynél leírtak szerint kell megállapítani a különbséggel, hogy a táppénzszabályok szerint megállapított GYED-nek van felső határa. A GYED összegének felső határa:

2001. január 1-től havi 80.000 Ft; 2002. január 1-től havi 83.000 Ft; 2003. évtől a felső határ összegét az éves költségvetési törvény határozza meg.

Nem teljes havi jogosultság esetén a GYED összegének felső határa 2001-ben napi 2666,66 Ft.

Példa: Kovács Jánosné 1996. 01. 01-től jelenleg is közalkalmazotti jogviszonyban áll. 1996. augusztus 20-án szült, s e gyermekkel 1999. augusztus 20-ig terhességi-gyermekágyi segélyben volt, majd igénybe vette a GYES-t. Gyermeknevelési támogatásban részesült 1999. 08. 21-től 2000. 08. 20-ig (fizetés nélküli szabadság alatt kapja az ellátást). Munkába állt 2000. augusztus 21-én. Ismét szült 2000. szeptember elsején. Terhességi-gyermekágyi segélyre jogosult, mert a biztosítása alatt szült, és két éven belül 180 napi biztosítási idővel rendelkezik (1999. augusztus 20-ig GYES-en volt). Terhességi-gyermekágyi segélyt 2000. 09. 01-től 2001. február 15-ig 168 napra kapott. A kolléganőnek a GYED 2001. február 16-tól jár. 2000-ben 08. 21-től 08. 31-ig 11 napi jövedelme van, 2001-ben nem rendelkezik jövedelemmel. Mindebből következik, hogy tényleges jövedelem nem vehető figyelembe, mert az irányadó időszakban nincs 180 napi jövedelme. Ugyanis gyermeknevelési támogatásban részesült, és ha a 11 napi jövedelemhez hozzáadjuk a 168 napi GYÁS-t, az csak 179 nap. Ezért a GYED alapja a minimálbér kétszeresének 30-ad része, ha a tényleges keresete eléri a minimálbér kétszeresét. Egy napi GYED összege: 80.000 Ft : 30 = 2.666,66 Ft.

Ha a kolléganő 1999. 08. 21-től 2000. 08. 20-ig nem vette volna igénybe a gyermeknevelési támogatást, hanem a beteg gyermekre tekintettel meghosszabbított GYES-en volna, akkor a GYED a 11 napi tényleges jövedelem alapján járna, mert a GYÁS és GYES miatt nem rendelkezik 180 napi jövedelemmel.

4. Baleseti táppénz számfejtésének a szabálya elválik a táppénzszámítás szabályaitól 2001. 01. 01-től. Azonban továbbra is érvényes az az előírás, hogy a baleseti táppénz (ha nincs kizáró ok) a keresőképtelenség első naptári napjától jár.

Az új szabályozás szerint a 2000. december 31-ét követően kezdődő keresőképtelenség esetén a baleseti táppénz összege azonos a baleseti táppénzre való jogosultság kezdő napját közvetlenül megelőző naptári hónapban végzett munkáért, tevékenységért kifizetett (elszámolt), a biztosított egészségbiztosítási járulékalapot képező jövedelmének naptári napi összegével.

FONTOS TUDNI, hogy a baleseti táppénz alapja csakis a munkáért kifizetett jövedelem lehet. Ha a biztosított a baleseti táppénzre való jogosultságot megelőző hónapban nem volt egészségbiztosítási járulékfizetésre kötelezett, a baleseti táppénz összege a balesetet megelőzően elért tényleges, annak hiányában a szerződés szerinti jövedelméből számított naptári napi átlagjövedelem lesz (a baleset hónapjának első napjától a balesetet megelőző napig).

LÉNYEGES, hogy a baleseti táppénz összegét továbbra is annál a munkáltatónál elért jövedelem alapján kell megállapítani, ahol az üzemi baleset bekövetkezett, illetőleg ahol az üzemi balesetet szenvedett biztosítási jogviszonya fennáll.

Horváth Erzsébet
tb-szakértő

PSZ AZ INTERNETEN

A PEDAGÓGUSOK, PSZ-TAGOK, INTÉZMÉNYVEZETŐK, OKTATÁSIRÁNYÍTÓK
TÁJÉKOZÓDÁSÁNAK ÚJ, KORSZERŰ LEHETŐSÉGE
www.pedagogusok.hu; e-mail: pedagogusok@psz.datanet.hu

PEDAGÓGUSÁLLÁSOK
www.nepszava.hu/allasvadaszat; www.nepszava.hu/munkapiac

INGYENES INTERNET-HOZZÁFÉRÉSI LEHETŐSÉG
www.freestart.hu; www.kiwwi.hu

A MUNKARUHÁRÓL ÉS AZ EGYÉNI VÉDŐESZKÖZÖKRŐL

I. A munkaruha

A munkaruha-juttatás a közalkalmazotti törvény hatálya alá tartozó közalkalmazottak esetében a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.) 79. §-ának jelenleg hatályos rendelkezése alapján, hatályos kollektív szerződés vagy ezt kimondó más jogszabály hiányában, sajnos csak adható juttatás.

E törvényi rendelkezés és a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (SZJA) 1. számú mellékletének 8.24. és 9.2. pontjai alapján, a munkáltatók adómentes (és járuléktmentes) természetbeni juttatásként, munkaruhát biztosíthatnak munkavállalóknak, ha a munkafolyamat a munkavállalók ruházatának elpiszkolódását, elhasználódását eredményezi. A Kjt. 79. §-ának nagyvonalúan hiányos szabályozása („adható”) sok munkahelyen napi vitákat okoz, mivel a munkáltatók pénzügyi okokból igyekeznek elhárítani az érintett munkavállalók, nem kötelező jellegű törvényi rendelkezésben szabályozott, munkaruhaigényeit. Jogszabályi és kollektív szerződési rendelkezés hiányában a munkáltató állapítja meg a munkaruha-juttatásra jogosító munkaköröket, a munkavállalókat megillető munkaruhafajtákat és a juttatási (kihordási) időket, valamint a juttatás egyéb feltételeit és a juttatással kapcsolatos eljárási rendet (pl. az átvétel, a tárolás, a mosás, a tisztítás és a visszaszolgáltatás szabályait).

A SZJA-törvény hivatkozott részében kimondja, hogy az a munkaruházati termék (öltözet és tartozéka) adható adómentesen, „...amelyet a munkavállaló egészségének védelme, a munkakörén, feladatainak ellátásán kívül hordott ruházatának megóvása céljából, az adott munkakörben, a feladat ellátása közben visel, feltéve, hogy a körülményekből megállapíthatóan a munkaruházati termék használata nélkül a munkavállaló egészsége veszélyeztetett, illetőleg a ruházat nagymértékű szennyeződése, gyors elhasználódása következik be.”

II. A védőeszközök

Más a helyzet a védőeszközökkel (ruhával) kapcsolatban, amelynek jogi szabályozása kötelező jellegű. A munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz-használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről szóló 65/1999. (XII. 22.) EüM. rendelet (Evr.) hatályon kívül helyezte az egyéni védőfelszerelésekről szóló 3/1979. (V. 29.) EüM. rendeletet. Az új rendelet ugyan változtatott a korábbi szabályozás módszerein, azonban a korábbi szabályozás lényegét fenntartotta. A munkavállalói érdekek védelme szempontjából nehezebbé vált a jogszabály érvényesítése, mert a korábban hatályos jogszabály egyszerűen kezelhető mellékletét, a konkrét védőeszközök felsorolásával nélkülöznünk kell. Minden munkahelyen szakszerű felmérést kell készíteni a munkavállalók egészségét és

testi épségét veszélyeztető lehetséges ártalmakról, majd ennek megfelelően biztosítani kell a hatékony védelemhez szükséges megfelelő mennyiségű és minőségű védőeszközt. Szakmai és pénzügyi okok miatt egyaránt indokolt, hogy a munkavállalókat veszélyeztető kockázati tényezők felmérését a települési (városi, községi) és területi (megyei) szintű szakszervezetek az önkormányzati (fenntartói) szintű érdekegyeztetésben is kezdeményezzék.

Mi minősül védőeszköznek?

Az Evr. kimondja, hogy egyéni védőeszköz minden olyan eszköz, amelyet a munkavállaló azért visel vagy tart magánál, hogy a munkából származó egészségügyi kockázatokat az egészséget nem veszélyeztető mértékűre csökkentse. Nem minősül védőeszköznek a közhatalom munkaruha, egyenruha és formaruha, amelyet nem a munkavállaló biztonságának és egészségének védelmére terveztek.

A munkavállalót veszélyeztető kockázatok felmérése

A munkáltatónak, a kötelezően kijelölendő munkavédelmi felelős és lehetőleg szakértő bevonásával, a rendelet mellékletében foglaltak alapján (a lehetséges veszélyek és az egyéni védőeszközök jegyzéke) fel kell mérnie az ellátott munkahelyek egészségügyi kockázatait, ki kell választania és a munkavállalók részére biztosítani kell az e kockázatok csökkentéséhez szükséges védőeszközöket. A kockázatbecslés eredményeit és az ezzel összefüggő adatokat a munkáltatónak folyamatosan naprakészen kell tartaniuk, és az ellenőrzését végző hatóság részére be kell mutatniuk.

A védőeszközök használata

A védőeszköz személyes használatra szolgál, kihordási ideje nincs. A védőeszközt, amelynek használata kötelező, a munkáltató ingyenesen biztosítja, és karbantartás, tisztítás, javítás vagy csere útján gondoskodik arról, hogy a védőeszköz használható és megfelelő higiénés állapotban legyen. A munkáltatónak előzetesen tájékoztatnia kell a munkavállalót az egészségügyi kockázatok jellegéről és mértékéről, amellyel szemben a védőeszköz megvédi, és szükség esetén gyakorlati képzéssel kell megismertetni a munkavállalót annak használatával. A tájékoztatás és képzés megtörténtét jegyzőkönyvvezni kell, amelyet a munkavállalóval is alá kell íratni. A munkavállaló a védőeszköz használatáról érvényesen nem mondhat le, azt a munkahelyéről általában nem viheti el. A védőeszközökkel kapcsolatos munkáltatói és munkavállalói kötelezettségeket munkaügyi felügyelőségek ellenőrzik, és szükség esetén hatósági vagy szabálysértési eljárást kezdeményezhetnek. A védőeszközökkel kapcsolatos további kérdések esetén javasoljuk a megjelölt jogszabályok áttekintését és a megfelelő intézkedések megtételét.

Dr. Németh Zoltán,

a PSZ Heves megyei jogsegélyszolgálat vezetője

Az önkéntes nyugdíjpénztárakra vonatkozó adó- és jogszabályváltozások 2001-ben

- A munkáltatók havonta legfeljebb a tárgyhónap első napján érvényes minimálbért (2001. január 1-től 40.000 Ft) fizetik meg köztehermentesen az önkéntes nyugdíjpénztári tag javára. (Az ezt meghaladó munkáltatói hozzájárulás adóköteles természetbeni juttatásnak minősül, amely után a munkáltatónak 44% adót és 11% egészségügyi hozzájárulást kell fizetnie.)
- A tag saját befizetéséből, a munkáltatói hozzájárulásból, valamint a fedezeti alap befektetéseinek hozamából történt jóváírás kivételével az egyéni számlán jóváírt valamennyi összeg *egyéb jövedelem* (pl. támogatói adomány, pénztári alapok közötti átcsoportosításból jóváírt összeg), bevallása az éves bevalláskor (márciusban) esedékes.
- Adókedvezmény* (30%) a pénztártagot saját befizetése után és azon egyéb jövedelemnek minősülő összegek után illeti meg, amelyeket az adóévben egyéni számláján jóváírtak (pl. támogatói adomány jóváírt része, valamint minden más adóköteles jóváírás).
- A tagi kölcsöntörlesztés* esetleges *hátraléka* a tag egyéni számlájáról 2001-től leemelhető. A levonás adóköteles egyéb jövedelem. A pénztár az egyéni számláról történő levonáskor a tag részére adóigazolást állít ki, mely alapján a tagnak 40% adóelőleget és 11% egészségügyi hozzájárulást kell fizetnie. Az adót az egyéni számla csökkentésének negyedévéig követő hó 12. napjáig be kell fizetni a pénztártagnak. (Tehát nem lehet 2002. márciusig várni.)
- Önkéntes pénztári törvény* is módosult a következők szerint: A tagdíj meg nem fizetés kezdő időpontjával kezdődő időszak a várakozási időbe beszámit, és a tagsági viszony a várakozási idő leteltével megszűnik. A tagdíj meg nem fizetés kezdő időpontjától a várakozási idő leteltéig terjedő időszakban a pénztár jogosult a tag egyéni számlájának befektetéséből származó hozamát (a mindenkor egyetemes tagdíjnak a működési és likviditási alapra jutó hányadának megfelelő összeggel, de legfeljebb a hozam összegével) csökkenteni.

Ezzel a címmel a sajtóorgánumban tallózva a velünk vagy rólunk készült írásokból közlünk összeállítást. Így egyrészt egy csokorba gyűjtve áttekintést kaphatunk arról, hogy milyen információk jutottak el gondjainkról, eredményeinkről a társadalomhoz, másrészt azt is láthatjuk, melyek azok a lényeges problémák, törekvések, amelyek még nem vagy nem kellő módon váltak ismertté. Egyszerre célunk tehát a tájékoztatás és tájékozódás.

NÉPSZAVA

(2001. I. 25.)

Februári bérkorrekció tanároknak

A kormány év végén döntött a teljes közalkalmazotti réteg bérkompenzációjáról. A tervezettnél nagyobb mértékű pénzromlás miatt elmaradt fizetések pótlására 40 milliárd forintot különítettek el. (...) *Orbán Viktor* miniszterelnök ugyanakkor jelezte: a kiegészítés mértékéről és a kifizetés módjáról csak az egész évi keresetnövekedési adatok ismeretében – várhatóan január végén – határoz a kabinet. (...)

(...) a pedagógusok átlagosan 3 százalékos visszamenőleges bérkorrekcióra számíthatnak az idén. (...) *Borbáth Gábor*, a Pedagógusok Szakszervezetének főtájkára úgy vélte: amennyiben a január 30-i kormányülésen pozitív döntés születik, a pedagógusok már február végéig megkaphatják a kiegészítést. (...)

(2001. II. 5.)

Csupán kismértékben emelkedett az átlagkereset az oktatás területén

(...) Az átlagkeresetek emelkedése a közoktatás területén volt a legkisebb – a pedagógusoknál 10 százalék, a nem tanári beosztásban dolgozóknál pedig 9,9 százalék –, ezzel a nemzetgazdasági ágak kereseti listáján a nyolcadikról a tizedik helyre csúszott vissza ez a terület – mondta lapunknak *Árok Antal*, a Pedagógusok Szakszervezetének titkára. (...)

MAGYAR HÍRLAP

(2001. II. 1.)

Bérlkiegészítés csak áprilisban

A közzsfera alkalmazottai legkorábban áprilisban kaphatják meg a bérkorrekció összegét, a tavalyi infláció és a GDP pontos adatainak ismeretében – szögezte le a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára. *Öry Csaba* a Pedagógusok Szakszervezetének kifogásaira reagált, a szervezet ugyanis siettetta a tanároknak járó egyszeri juttatás kifizetését. „Nem illik ilyen kevés pénzről ennyit dumálni, s ami most még erkölcsi kérdés, hamarosan politikai üggyé válhat.” – fogalmazott *Borbáth Gábor*, a Pedagógusok Szakszervezetének főtájkára. (...)

MAGYAR NEMZET

(2001. II. 1.)

A PSZ szerint késik a bérkorrekció

(...) *Borbáth Gábor*, a Pedagógusok Szakszervezetének (PSZ) főtájkára hangsúlyozta: az Oktatási Minisztérium „tartotta a szavát”, így másfél héttel ezelőtt már minden szükséges adat készen állt, hogy a kiegészítés végrehajtható legyen. Úgy véli, hogy ha nem történik gyors lépés, a pedagógusok még áprilisban sem jutnak a pénzükhöz, ami a PSZ számításai szerint összesen hétmilliárd forintot jelent. – Fejenként mindössze kétheti fizetésről van szó, ami jobb szakmákban kétnapi borrávalót jelent. (...)

KÉPES ÚJSÁG

(2001. I. 27.)

A hosszú cseppet után

(...) Újabb tennivalók már most is vannak – mondta *Árok Antal*, a szakszervezet titkára. (...) Már több mint 30 intézményből jelezték, hogy a

technikai dolgozók körében nagy a feszültség. Helyenként még elbocsátással is fenyegetik az alkalmazottakat, ha nem vállalják, hogy az egyébként 8 órás munkaviszonyra szabott feladatokat 6 órában végzik el. Így nem kellene őket a minimálbérré beállítani. A 40 ezer forintos bér egyébként is feszültséget okoz, mert a diplomás, kezdő pedagógusok bére alig haladja meg ezt az összeget.

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

(Miskolc)

(2001. I. 16.)

Januártól várják, áprilisban kapják

(...) *Bodolay Zoltán*, a Pedagógusok Szakszervezete megyei szervezetének alelnöke úgy fogalmazott, hogy a PSZ országos vezetősége az Alkotmánybírósághoz fordul a béremelések kifizetését érintő joghézagok felülvizsgálata érdekében. (...) A TÁKISZ, januártól a TÁH (Területi Államháztartási Hivatal) nem biztosítja még a soros átsorolásokhoz szükséges floppy lemezeket sem.

– Így az országban 200 ezer, Miskolcon 6 ezer pedagógus ad előleget az államnak. (...)

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

(2001. I. 8.)

Emelést akarnak mindenáron

Ha az önkormányzat nem emeli a törvény szerint a minimálbért, perre mennek

(...) *Kósa Mihálytól*, a Pedagógusok Szakszervezete területi vezetőjétől tudjuk, hogy az egyik változat szerint a megemelt minimálbérhez január elsejétől igazodna a garantált illetmény (alapbér), a szakmai szorított és illetménypótlékot viszont csak október 15-től emelné az önkormányzat. A másik változat szerint valamennyi emelést – a minimálbérét is – csak szeptembertől hajtánák végre. (...) Ha a közgyűlés (...) elfogadná a törvénnyel ellentétes és megalázó béremelési változatok egyikét, úgy a szakszervezetek bíróság előtt érvényesítik a törvényt.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK

MEGYEI NÉPLAP

(2001. I. 19.)

Emelt bér, visszamenőleg?

Hírügynökségi jelentés közölte nemrég, hogy a Pedagógusok Szakszervezete munkaügyi ellenőrzéseket kezdeményez azoknál az önkormányzatoknál, amelyeknél a béreket februárban nem az új költségvetési törvény szerint fizetik ki (...) a fölemelt béreket. A PSZ megyei titkártól, *Szlankó Erzsébettől* arról érdeklődtünk, hogy mit terveznek a megyében?

(...) a helyzetet bonyolítja, hogy az új költségvetési törvény és az államháztartási törvény eltérő követelményeket fogalmaz meg ezzel kapcsolatban, ez utóbbi az ilyen kifizetésekre külön eljárási rendet ír elő. Az ellentmondás feloldható egy kifejezetten e célra készült átmeneti költségvetés elfogadásával. Ezt a módszert több városban alkalmazzák. (...)

SOMOGYI HÍRLAP

(2001. I. 15.)

Megkésített béremelés

Csak márciustól kapják meg idén felemelt bérüket a somogyi pedagógusok, ám akkor visszamenőleg

– tudtuk meg *Alföldi Lászlónétól*, a pedagógus-szakszervezet somogyi titkártól.

Azoknál az önkormányzatoknál, ahol a januári béreket nem az új költségvetési törvény szerint fizetik ki, ott munkaügyi ellenőrzéseket kezdeményez a Pedagógusok Szakszervezete – jelezte *Borbáth Gábor*, az országos közoktatási érdek-képviselői szervezet főtájkára. (...)

A megye különböző oktatási intézményéből érkezett jelek alapján egyes önkormányzatok a technikai dolgozók szerződését is módosítanák. (...) A szakszervezet ezért arra biztatja a munkavállalókat, hogy ne írjanak alá szerződést a megkezdésük nélkül. (...)

KELET-MAGYARORSZÁG

(2001. I. 30.)

Érdekegyeztetés a megyeházán

(...) Az Egészségügyi Dolgozók Demokratikus Szervezetét (EDDSZ) Szabóné dr. Csizsár Gabriella, a Közalkalmazottak és Köztisztviselők Szakszervezetét (KKSZ) Timkó József, a Pedagógusok Szakszervezetét (PSZ) Béres János megyei titkár képviselte.

(...) A tanácsülés – ahol képviseltette magát a megyei közgyűlés fideszes és MSZP-s frakciója is – úgy zárult, hogy a szakszervezetek támogató véleményükkel és javaslatukkal segítették a költségvetés struktúráját, azt, hogy a bérfejlesztések, bérmozgások, a dologi fejlesztések megvalósítása elősegítse az intézmények működésének jobb ellátását. (...)

24 ÓRA

(Komárom-Esztergom megye)

(2001. I. 30.)

Késnek az átsorolások

Hétfőn délelőtt Tatabányán üléseztek a Pedagógusok Szakszervezetének területi titkárai. Megvitaták egyebek között a jogszabályváltozásokat és azt, hogy a közoktatásban dolgozók hogyan jutnak hozzá a már korábban beharangozott tavalyi bérkompenzációjukhoz. A titkárok arról számoltak be, hogy nincs a megyében olyan intézmény, amelynek a 2001. évre vonatkozó pedagógusát-sorolásait a fenntartók továbbították volna a kifizetőhelyekhez – ezek nélkül pedig nehéz lesz február 3-án felemelt bért fizetni a pedagógusoknak...

BAKONYALJA-SOMLÓ

KÖRNYÉKE

(2001. I. 26.)

Egyedül már csak ez maradt

Pápa. *Varga László*, a PSZ érdekvédelmi titkára lapunknak elmondta:

– A héten ünnepeltük a magyar kultúra napját, az alkalom egy másiknak is teret adott. Történetesen az ország egyetlen ma még működő ötvenéves Pedagógus Művelődési Ház tevékenysége elismerésének.

– Az országban valóban ez az egyetlen intézmény, s az igazsághoz hozzátartozik, ezt sem csak a szakszervezet tartja fenn, helyesebben csak hozzájárulunk a működéséhez. Mint ahogy hozzájárul a helyi önkormányzat is. Mi kiválóan ítéljük a pápai intézmény munkáját, ezt a szakszervezetünk által alapított Eötvös József-emléklaplakettel kívánjuk elismerni. (...)

Összeállította: *Juhász Olga*
sajtómenedzser

Megalakult a Pécsi Diplomások Köre

2001. január 24-én a fővárosban tartott sajtótájékoztatón dr. Töröcsik Mária rektorhelyettes, és dr. Kóbor Gyula főtitkár bejelentette, hogy megalakult a Pécsi Tudományegyetem volt hallgatóinak szervezete, a Pécsi Diplomások Köre. Az újonnan létrejött kör fontos feladatának tekinti, hogy az országban-világban élő, volt pécsi diákokat felkutassa, és tagjainak sorában köszönthesse. Tájékoztatónkat ezért ajánljuk a Pécsen végzett pedagógusok figyelmébe.

(Szerk.)

Nagy Lajos király 1367-ben Pécsen alapította az első magyar egyetemet. Szellemi utóda, a Pécsi Tudományegyetem a 2001. január elsején lezárult integrációs folyamat végére Magyarország egyik legnagyobb, legszerteágazóbb kutatási-oktatási spektrumú felsőoktatási intézményévé vált; a PTE napjainkban mintegy 25.000 hallgatónak és 5.000 dolgozónak ad otthont.

A Pécsi Diplomások Körének elsődleges célja, hogy az egyetemen végzett hallgatókkal az egyetemi éveket követően is fenntartsa a kapcsolatot, így erősítve a volt diákok és az egyetem közt lévő kötődést és a mindenkori információáramlást.

A Támogatásszervező Iroda kiemelt figyelmet fordít a Pécsi Tudományegyetem jogelőd intézményeiben (Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécsi Orvostudományi Egyetem, Illyés Gyula Pedagógiai Főiskola) végzett hallgatók felkutatására annak érdekében, hogy őket is tájékoztathassák az egyetem eseményeiről és az ott zajló tudományos élet történéseiről.

A Diplomások Köre tagjai számára rendszeresen megküldi a tavaly alapított egyetemi újságot, az eseményekre szóló meghívókat, hírleveleket a Diplomások Körével kapcsolatban, segítséget nyújt az évfolyam-találkozók megszervezésében, valamint tájékoztatást ad az egyetemi ajándéktárgyak és az idei projekt keretén belül az egyetemi gyűri megvásárlási lehetőségéről is.

A Pécsi Diplomások Köréhez a következő négy formában lehet csatlakozni:

1. „Elvi tagság” esetén a volt hallgató tagdíj fizetése nélkül felkerül a tagok listájára.
2. „Bázis tagság” esetén a tag évente 1.000 Ft tagdíjat fizet, aminek fejében a szervezet évenkénti rendszerességgel keresi meg.
3. „Aktív tagság” esetén a tag rendszeresen megkapja az egyetemi újságot, illetve tájékoztatást kap a rendezvényekről az éves tagdíj (5.000 Ft/év) fizetése mellett.
4. „Támogató tagság” választása esetén a tag vállalja a 10.000 Ft/év tagdíj fizetését. Ebben az esetben a költségeinek levonása után fennmaradó összeg teljes egészében a „támogató tag” volt karát illeti meg.

Jelentkezési lapot és további információt a következő címen lehet szerezni: *Kállinger Brigitta*, a Pécsi Diplomások Körének alumni referense. Tel./fax: (72) 251-200; e-mail: alumni@rektor.pte.hu.

Ünnepi névsor

Számos pedagógus kapott kitüntetést január 22-én, a magyar kultúra napján: kiváló oktatókat, nevelőket, oktatásirányítókat találni abban a gazdag névsorban, amelyet a január 22-i, keddi napilapok közöltek. A távolabbi és közeli múltunk szellemi nagyságairól: Szent-Györgyi Albertől, Apáczai Csere Jánosról, Brunszvik Terézről, Kiss Árpádról, Németh Lászlóról, Karácsony Sándorról és Éltes Mátyásról elnevezett díjakat rendre olyanok kapták, akik munkásságukkal a kitüntetés névadójának örökségét adták tovább a nemzeti közösségnek, a magyarságnak. Közülük – valamennyiüknek gratulálva – hadd emeljük ki néhány méltató mondattal **Vas Lászlónét**, a Pusztamérgesi Közoktatási Intézmény pedagógusát és PSZ-titkárát, aki *Karácsony Sándor-díjat* kapott.

Amint dr. Papp Jánosné, a Szeged városi és körzeti bizottság titkára írja, 2000 szeptemberében a harminchatodik tanévkezdést jelentette az ünnepeltnek a csengetés iskolájában, ahol a diploma megszerzésétől folyamatosan nagy szeretettel, türelemmel és kiemelkedő szakmai tudással neveli-oktatja a 6-10 éves korú gyermekeket. Emberi értékeinek, közösségi szellemének elismeréseként 1986-tól többször választották újra az intézmény szakszervezeti titkárának, az egész nevelőtestület meglegedésére. A kitüntetés „Kati néni” nagy megtiszteltetést, szakszervezetünknek pedig büszkeséget jelent.

A Mentor

című egyre ismertebb oktatási, egészség- és életmódmagazin – szerkesztőjének, *Gyarmati Szabó Évának* és munkatársainak számról számra mindinkább megvalósuló szándéka szerint – nemcsak az iskolák dolgozóihoz akar szólni, hanem a szülőkhöz is. Ezt bizonyítja a hamarosan megjelenő februári szám is.

Hónapról hónapra hasznos tájékoztatót nyújtó tankönyvkritikai mellékletét, a *Támpontot* is érdemes olvasniuk nemcsak a pedagógusoknak, hanem a szülőknek is.

Jó lenne, ha mind az iskolákba, mind a családi otthonokba egyre több példány jutna ebből a szórakoztatóan nevelő, szemléletet és magatartást formáló, napjaink kis és nagy problémáiban eligazodást nyújtó magazinból. A megrendelést könnyítendő, íme a cím: Budapest, Városligeti fasor 10. – 1068. Tel. és fax: 352-7108.

HÍREK

• **Fénnyel írott történelem.** Ezzel a címmel nyílt meg a Magyar Nemzeti Múzeumban hazánk másfél százados fotókrónikáját bemutató kiállítás, mely április 29-ig látható. A kiállított fényképek – kevés kivétellel – a Helikon Kiadó gondozásában könyv alakban is megjelentek. Bővebb felvilágosítást nyújt az MNM Fényképtár (tel.: 338-2122, fax: 317-7806).

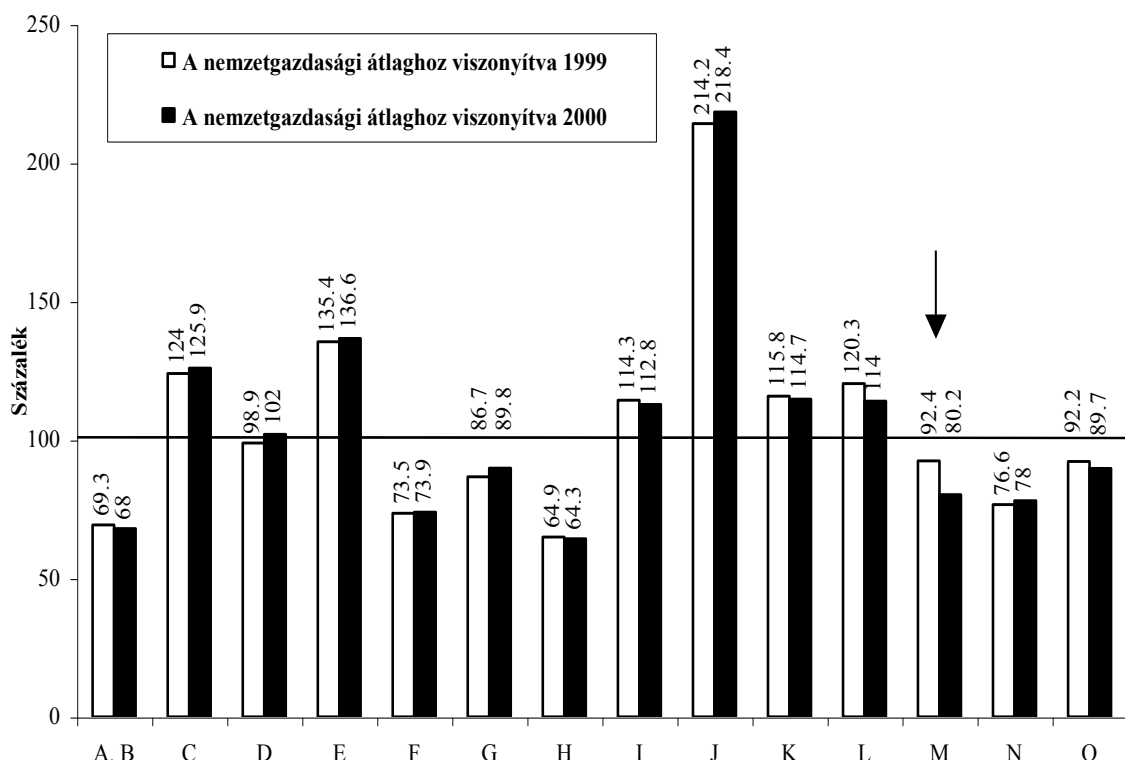
• **Rendhagyó irodalomóra.** A Marczibányi Téri Művelődési Központ verskoncerteket szervez középiskolásoknak. A „meghívott” költők: március 12-én *József Attila*, április 2-án *Kosztolányi Dezső*, május 2-án *Kányádi Sándor*. Az előadások mindig 12,30 órakor kezdődnek. A bérlet ára (3 előadás): 1.000 Ft. Iskolai csoportok és osztályok jelentkezését várják a 212-2820 és a 438-1027 telefonszámon.

• **Fejlesztő pedagógiai a földrajzoktatásban.** A kerettanterv bevezetéséhez nyújt segítséget az *Országos Földrajzi Konferencia*, melyet – gazdag programmal – március 24-én, szombaton rendez közösen a Fővárosi Pedagógiai Intézet, a Földrajztanárok Egylete és a Magyar Földrajzi Társaság oktatásmódszertani szakosztálya. Részvételi díj: 1.800,- Ft. (Az előadásokat és a szekciósületeket délután 3 órakor a Földrajztanárok Egyletének beszámoló közgyűlése követi, melyen díjtalanul részt vehet a tagság.) Helyszín: a Fazekas Mihály Fővárosi Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (1082 Bp., Horváth Mihály tér 8.). *Jelentkezési cím:* FPI (1088 Bp., Vas u. 8-10.) Kiss Jánosné. Tel.: 338-2156/149 v. 171, fax: 338-2156/167 mellék.

• **A Németh László Társaság nevében.** Idén ünnepeljük Németh Lászlónak, 20. századi magyar szellemi életünk egyik legnagyobb alakjának születési centenáriumát. Erre készülve a társaság országos gyűjtést kezdeményez annak érdekében, hogy Budapesten méltó szobor állíttassék a nagy íróról. A Bethlen Gábor Alapítvány egyik alszámlájára gyűjtik össze a szoborállítás költségeit (11702036-20677303 Bethlen Gábor Alapítvány Németh László Szoboralap). Csekk kérhető: József Attila Megyei Könyvtár, 2800 Tatabánya, Pf. 136. címen. (Tel. és fax: 34/513-670, 34/513-683.) Minthogy az alapítvány közhasznú szervezet, az itt befizetett hozzájárulás egész összege leírható az adóalapból.

• **Pályázat általános és középiskolásoknak.** Több minisztérium kezdeményezésére és támogatásával *Ép testben ép lélekkel a honvédő ifjakért* országos diákpályázat jött létre. A részletes pályázati kiírásról az iskolákban, a Sulineten, a Honvédelmi Minisztérium honlapján (www.honvedelem.hu címen) lehet tájékozódni. A szervezők kéri a pedagógusokat, hogy tanítványaikat buzdítsák a részvételre.

Az alkalmazásban állók egy főre jutó bruttó keresetének alakulása az egyes ágakban a nemzetgazdasági átlaghoz viszonyítva – 1999 és 2000

2. sz. táblázat

A havi bruttó átlagkeresetek listája a magyar nemzetgazdaságban (1999 és 2000)

jele	Nemzetgazdasági ág megnevezése	Átlagkereset Ft/fő 2000			Növekedés aránya 1999=100%		Átlagkeresetek aránya és sorrendje 1999 2000			
A,B	Mezőgazdaság, halászat	57 688			110,2		0,693	13.	0,680	13.
C	Bányászat	107 120			115,0		1,240	3.	1,259	3.
D	Feldolgozóipar	86 767			115,5		0,989	7.	1,020	7.
E	Vill. energia, gáz-, hő- vízellátás	116 256			113,5		1,354	2.	1,366	2.
F	Építőipar	62 973			113,2		0,735	12.	0,739	12.
G	Kereskedelem, járműjavítás	76 461			116,1		0,867	10.	0,898	8.
H	Szálláshely-szolg., vendéglátás	54 759			111,8		0,649	14.	0,643	14.
I	Szállítás, rakt., posta, távközlés	95 994			111,5		1,143	6.	1,128	6.
J	Pénzügyi tevékenység	185 847			114,7		2,142	1.	2,184	1.
K	Ingatlanügyi, gazd. szolgáltatás	97 655			112,2		1,158	5.	1,147	4.
L	Közigazg., védelem, kötelező TB	97 038			110,5		1,203	4.	1,140	5.
M	Közükatatás*	83 229	68 230	40 521	110	109,8	0,924	8.	0,802	10.
N	Egészségügyi és szociális ellátás	66 426			115,3		0,766	11.	0,780	11.
O	Egyéb közösségi, személyi szolg.	76 380			111,0		0,922	9.	0,897	9.
Nemzetgazdaság összesen		85 107			113,2		1,000		1,000	

* A közoktatás sorában a pedagógus és a nem pedagógus kereseti adatok külön szerepelnek.

A magyar nemzetgazdaságban a bruttó átlagkereset 2000-ben 85.107 Ft/hó. Ez 13,2%-kal magasabb, mint az előző évi. A 2000. évi infláció 9,8% volt, tehát a reálkereset emelkedése a nemzetgazdaság egészében meghaladta a 3%-ot. Az egyes ágazatok tekintetében azonban jelentős különbségek vannak mind az átlagkeresetekben, mind a növekedés arányában. A pénzügyi területen foglalkoztatottak keresete változatlanul kiemelkedik a hazai mezőnyből, sőt tovább növelte előnyét (214,2→218,4%). Javított pozícióján a 2. helyen álló energiaszektor is. A közoktatás helyzete az 1999. évi szerény javulás után 2000-ben romlott. Az átlagkereset emelkedése a közoktatásban volt a legkisebb: pedagógusoknál 10%, nem pedagógusoknál 9,8%. Tehát nem volt reálkereset-növekedés. Ezáltal a nemzetgazdasági ágak kereseti listáján – a korábbi 8. helyről – a 10. helyre csúszott vissza. Az előző évben így nem felzárkóztatás, hanem lecsúszás történt. Pedig ebben az alágazatban a legmagasabb a diplomások aránya. A hivatalos statisztikai adatok természetesen nem tartalmazzák azokat a jövedelmeket, amelyek néhány ágazatban jelentős kiegészítő forrásokat biztosítanak. Ilyen például az egészségügyben elterjedt paraszolvencia, amelynek nagyságrendje évente több tízmilliárd forint. A Gazdasági Minisztérium korábbi felmérése szerint pedig a kereskedelem, vendéglátásban, az építőiparban és a mezőgazdaság területén is magasak a statisztikai adatokban soha meg nem jelenő bevételek.